Ч. 274 (14.817). Львів, неділя 12. грудня 1937. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-28
Адреса для телеґр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Леґіон., Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-НИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

100 літаків у бою.

ЗАВЗЯТІ ПОВІТРЯНІ БИТВИ НА АРАГОНСЬКОМУ ФРОНТІ.

В околиці Сарімени дійшло вчора до повітряної битви, одної з найбільших, які знає історія: брало в ній участь понад 100 літаків.

Національні літаки мали перевагу: вони зістрілили 20 ворожих апаратів, 10 інших ушкодили настільки, що вони мусіли покинути бій. Червоні знищили лиш один національний літак.

Барсельонське міністерство війни подає: 20 національних бомбових літаків під ескортою 40 мисливських, збомбардувало вчора пополудні летунський майдан Бухаральоз Канданенос (на арагонському фронті). Дійшло до битви в якій зістрілено 2 національні літаки, 3 мусіли причалити на ворожий терен; червоні втратили один літак.

В годині 18.15 — 15 національних літаків бомбардувало на арагонському фронті Кастехон і Барбастро; червона мисливська ескадра зістрілила 2 національні літаки.

Офіційний комунікат національної головної кватири стверджує, що національні повітряні сили зістрілили на арагонському фронті 20 ворожих літаків, втратили лиш один. Барсельонське міністерство подає, що червоні зістрілили 2 національні літаки.

Китайці ще бороняться в Нанкіні.

З Нанкіну прийшли до Шанґаю неясні фраґментарничні вістки, з яких виходилоб, що японці стрінули в останній хвилині несподіваний опір китайської залоги, якого вони не сподівалися з огляду на постійний відступ китайських військ. Це попсувало пляни японського командування.

Представник японської армії в Шанґаю заявив журналістам, що не має ближчих вісток про вчорашні бої в Нанкіні. Він потвердив лише вістку про здобуття „брами слави".

ЗАВЗЯТИЙ КИТАЙСЬКИЙ ПРОТИНАСТУП.

Як подають з японських джерел, сильний китайський відділ зробив коло північної протинаступ через „браму слави" у південній частині Нанкіну, уживаючи скорострілів, гранатів і слізних газів. Щойно досвіта відбили японці той наступ.

ЧАНКАЙШЕК БОРОНИТИМЕ ПІВДЕННИХ ПРОВІНЦІЙ?

З Токіо повідомляють — на основі достовірних вісток — що марш. Чанкайшек хоче перенести свою головну кватиру до Нанчану (столиця провінції Кіянсі).

У провінції Гунан збудують першу лінію оборони провінції Квантун, Квансі, Квейчав і Гунан.

Ґен. Чанчінчун мабуть дістав наказ зорганізувати у провінції Гунан 300-тисячну армію.

ВОЄННИЙ СТАН У ГАНКОВ І ВУЧАНГ.

Кореспондент Райтера повідомляє, що в Ганков і Вучанг проголосили воєнний стан.

Перед велитенськими маневрами американської фльоти на Тихому Океані.

Як подає „Ню Йорк Таймс", найближчої весни уладить американська маринарка маневри у східній частині Тихого Океану, найбільші в історії Америки.

Візьме в них участь 175 воєнних кораблів, 500 літаків і коло 60.000 людей.

ЗАМИРЕННЯ В СЕРЕДУЩІЙ АМЕРИЦІ.

Представники республики Гондурас і Нікараґуа підписали вчора в Сан Хозе де Костаріка договір, що ліквідує довголітній конфлікт.

Оба уряди зобовязались наладнати дипльоматичні взаємини і ніколи в майбутньому не воювати.

Шантаж.

Львів, 11. грудня 1937.

Такого ще не бувало. Серед безлічі статей і заміток на українські теми, що їх ми читали у ріжношерстній польській пресі за останніх кільканацять літ, були вже такі, які навчили нас нічому не дивуватися. Мали ми чейже вже краківського „Поляка Ґреко-Католіка", мали найріжнородніші ендецькі проекти „на знищене Русі", маємо врешті й по нинішній день „ІКЦ" та всю т. зв. ікацову пресу з її специфічним зоольоґізмом, який заступає всі розумові критерії. Один професор університету від літ затроює польсько-українську політичну атмосферу своїм нотopійним москвофільством, який каже роздвоюватись його психіці: з одного боку глядіти на галицький терен, як на вимріяний терен реалізації доктрини „паньства народовеґо" („до 25 літ після того, як поляки перебмуть владу в Галичині, не стане там українців"), з другого боку — вбачати у цім краю завжди „колебку руху російскеґо", як це услужливо признавав московській окупаційній владі. Другий професор університету, з маркою ученого географа-статистика, не цурається фальшувати дійсний образ відносин наскрізь тенденційним підтасовуванням статистичних дат, з підкреслюванням одних та повним промовчуванням других, а коли українські діячі і вчені ті фальші простують (навіть у польській пресі, як напр. спростування проф. Кубійовича у „Політиці") — він не вважає себе зобовязаним до мінімальної бодай льояльности, щоб те спростування брати у дальшій своїй політичній пропаґанді під увагу. Польський посол, вибраний українськими голосами з округи з більшістю українського населення, оголошує сфальшований документ, як акт обвинувачення проти українців, офіціяльна статистика ділить один нарід на якісь дві етнічні групи, всупереч переписному листкові. І т. д. і т. д.: чи можна вже чомунебудь дивуватися?

А всеж — такого ще не бувало. Небувала річ, щоб польський часопис, орган одної польської організації, грозив українцям репресіями на випадок зміни українського політичного проводу! Повторяємо: навіть не зміни політичної тактики, а просто зміни осіб на кермуючому становищі української політичної партії! Очевидно, вільно кожному мати свої симпатії й антипатії та їх у ріжний спосіб проявляти, вільно вести тактичну гру, яка інколи буває така, щоб напр. своїми похвалами, компліментами й обороною когось остаточно втопити, політично зліквідувати. Це річ публіцистичного хисту, політичного такту і зручности. Але маємо враження, що публіцистика кінчається там, де починається найзвичайніший політичний шантаж: погрожування наслідками, якщо противник захоче у власному своєму таборі робити такі внутрішні зміни, які йому до вподоби!

Оногді ми зреферували статтю органу Управи львівської округи Звйонзку Леґіоністів „Воля і Чин" під високопретенсіональним наголовком „Демаскуємо мафію, яка по українській стороні поборює спробу польсько-української нормалізації". Три четвертини тієї статті присвячено полеміці з д-ром О. Назаруком за його враження і рефлексії з подорожі на Волинь на зїзд ВУО. Здаємо собі справу з того, що ми булиб мабуть останні, до кого д-р О. Назарук звернувся би з просьбою взяти його в оборону. Тому й не беремося не за своє діло, тим більше, що дуже неприємна річ полемізувати з анонімовим автором, який дозволяє собі і чиєсь гроші

рахувати і в душу лізти і оперувати двозначними натяками, які мають смак „конфіденціональних відомостей“ (що значить зворот про „..особисті контакти з діячами ріжних українських політичних таборів..“?!). Гадаємо, що у своїй обороні д-р О. Назарук, торкаючись того місця статті з „В. і Ч.“, де мова про його платню чи пак фінансову залежність від видавця, пригадає тому часописові, що доходи посла Войцеховського всетаки „трохи“ більші від найбільших заробітків українського журналіста. Таксамо не просив нас боронити його пос. В. Кузьмович, що опинився на одній з д-ром Назаруком лінії атаки „Волі і Чину“, дарма, що не маємо заміру перечити, що наші взаємини з цим діячем інші і ближчі. Нас цікавить виключно політична сторінка виводів того польського часопису. „Політікум“ тієї статті у тому, що вона 1) з факту, що і д-р О. Назарук і пос. В. Кузьмович, які користуються довірям деяких духовних кол, виступають сьогодні проти нинішньої „нормалізації“, як певної системи, що змобілізувала поляків проти українців і нічого позитивного українцям не дала, — виводить висновок, що провалює „нормалізацію“ ціле греко-католицьке духовенство, 2) нинішню „нормалізацію“ „Воля і Чин“ утотожнює з бажанням жити з поляками і Польщею у згоді, а боротьбу з тією „нормалізацією“ утотожнює з протидержавною акцією, 3) імпутує греко-католицькій церкві, що це вона інспірує суто-політичну акцію і грозить, що коли українська опозиція проти політики теперішнього проводу переможе, тоді та церква „візьме відповідальність перед українськими масами за політичні випадки, які прийдуть у краю“. Дикі висновки автора тієї статті йдуть так далеко, що нацьковують навіть Рим проти греко-католицької ерархії, яка — мовляв — такою політикою, що шкодить взаєминам „двох католицьких народів“, доводить греко-католиків до апостазії, що вже раз проявилася масово в 1915. році!..

Пояснювати опозицію українських кол проти теперішньої польсько-української дійсности, як протидержавну акцію, це підхід не політичний, тільки донощицький. Такий підхід з політичного погляду анальфебетичний, бо негує такі факти, як нпр. виразні декляративні заяви, складені хочби в ході і висновках відомої анкети „Діла“, негує ввесь суттєвий підклад опозиційних до нинішньої „нормалізації“ настроїв та аргументів, обертає „догори кота хвостом“ увесь хід і всю невдачу „нормалізації“ з рр. 1935-7. Що більше: сам автор саме своєю статтею дає доказ, що в його понятті „нормалізація“—це тільки ланцюг односторонніх українських актів, які ані формально ані морально польської сторони не обовязують до зміни національної політики, та що сенс „нормалізації“ обмежується до того, що українська сторона раз-у-раз заявляє готовість і свою згоду „нормалізуватись“, а польська сторона не тільки не віддає українцям їх стану посідання нпр. у шкільництві, що його втратили за польських часів, але й кричить про „небезпеку“ для польськости з української легальної і законної культурно-господарської конструктивної праці. Це все, на думку „Волі і Чину“, в порядку, але коли українці починають проти такого стану річей протестувати, то це вже — „протидержавний виступ“! Чому „Воля і Чин“ не ставить справи в той спосіб: видно, дійсно з „нормалізацією“ в непорядку і дійсно українці мають підстави реметвувати, коли навіть Назарук і навіть Кузьмович проти неї виступають, — той Назарук, який переводив нпр. цілу пресову кампанію за співпрацею галицьких українських послів з волинськими послами з ВУО, і той Кузьмович, який переводив у „Меті“ один із перших боротьбу з розкладовими явищами ОУН та який був і є безоглядним прихильником тільки легалістичних форм політичної боротьби?! Але для „Волі і Чину“ непогоджуватися з „керунком групи Мудрего“ — це вже протидержавна робота, за яку можна денунціювати і погрожувати. Маємо враження, що така оборона — це найбільш медвежа прислуга для „керунку“ і його українських прихильників, яку тільки можна собі уявити..

Якими манівцями блукає думка автора тієї статті, про це свідчить згаданий вгорі хрктеристичний зворот про справу віроісповідного відступництва кільканацяти греко-католицьких духовників після приходу російських військ. Це сьогодні історична аксіома, що головним спричинником того відступництва була політика подолянцько-ендецьких правителів передвоєнної Галичини, які підтримували проти українського національного руху москвофільство. Сьогодні оголошені вже такі документи, як листування польських ендецьких діячів з Конгресівки і Галичини про устійнення одної лінії на терені обох держав, лінії русофільської і протиукраїнської, тої самої, яка покривалася з активною підтримкою галицького москвофільства російськими державними колами. На православія перейшли найбільш ряні москвофіли та ніодин член української національної течії, перейшли ті, які користувалися протекцією таких самих приятелів „руского“ народу, які сьогодні на сторінках „Волі і Чину“ проповідують поділ між українцями і русинами. Це не шкодить „Волі і Чинові“ і тут перевертати правду комі́ть головою і за ширення московського православія накидатися на — українське духовенство! Так, немов у нинішньому ширенні москвофільства та православних симпатій на Лемківщині теж була винувата українська греко-католицька ерархія!

Не знаємо, в чийому імені промовляє „Воля і Чин“ та її анонімовий автор, за якого, видно, відповідає редакція того часопису і його видавці. Тон, яким він промовляє і погрози, якими кидає щодо „політичних подій, які прийдуть у краю“, вказував би на когось із сильних міра сього, дарма, що не можна виключати і фанфаронади. Але це нам зовсім байдуже. Не байдуже нам тільки одно: на хід української політики, на внутрішній укр. уклад сил, на такий чи інший персональний склад української політичної верхівки, на таку чи іншу українську політичну тактику ніхто з польських чинників у найменшій мірі не може мати впливу. І в ніякому разі впливу того не добудуть ті чинники, які намагаються добути його — погрозами. Якщо повага українського чинника в їх очах так низько впала, що можуть дозволяти собі на таку поведінку, то може саме в цьому випадку свою думку про українців скорегують: політичному шантажеві українці не піддадуться.

Чи можлива незалежна татарська держава на Кримі?

Теоретично можемо припустити, що у відповідній ситуації та при відповідних ґарантіях Україна погодилась би на незалежність Криму — але на повну і справжню незалежність татарського Криму. На жаль питання незалежної татарської держави насуває цілу низку сумнівів.

Викликує їх уже сама політична програма татарської еміґрації.

Як подає Сейдамет (ст. 144) татари домагаються незалежности Криму при „прихильній підтримці західно-европейської держави або Злуч. Держав Північної Америки у формі мандату Ліги Націй. Люди, що намітили таку програму, здається думають ще катеґоріями 1919—20. рр. Вони не знають, що вільсонівська політика інтеренції в европейські справи заломилась таки у Вашингтоні, що в нинішніх часах американського мандату можна чекати з таким самим успіхом як... сіямського. Чи можна погодити такі поняття як незалежність і мандат, це зясували би собі деякі татарські кола легко, якби ближче познайомилися з долею своїх одновірців зі Сирії та Палестини, що благоденствують тепер під милостивою опікою двох „західних демократій“. Відкіля така штучна і рисковна концепція взялася, як її автори оправдують її з татарського погляду — не знаємо. Знаємо одно: що ніяка частина української території не може стати кольонією якоїсь заморської держави, що Севастопіль не сміє стати базою чужої фльоти, яка тримала би в шаху наші побережжя.

„Колиб якась імперіялістична великодержава опанувала Крим, вона заволоділа би найважнішими пристанями Чорного Моря; через те, вмішуючися до справ чорноморських проливів, вона довела би до міжнародніх конфліктів“ — пише Джафар Сейдамет (стор. 147.). Признаємо рацію провідникові татарських самостійників, тому віримо, що у майбутньому Україна не допустить до того, щоби Крим піддався під мандат якоїсь великодержави.

Наскільки ідея мандату західної великодержави становить доволі нежиттєву, перестарілу концепцію, наскільки реальна є можливість, що самостійний Крим може попасти у більшу чи меншу залежність від Туреччини. У мусулманському світі межі між поодинокими народами слабі. Коли в Европі нема ніякого панґерманізму ні панроманізму, коли панславізм така сама мертва доктринерська вигадка як паневропеїзм, то панарабський рух вже дав доказ своєї живучости, а пантюркізм крие в собі можливости, які під цю пору ще важко оцінити. Знаємо лише, що істнує концепція держави, яка обєднувала би всі землі заселені турко-татарськими народами, що за здійснення тої концепції положив свою голову настільки визначний турецький державний муж як Енвер Паша. Знаємо, що всі мусулманські народи російської імперії творили одну політичну партію і робили враження одної нації; що нпр. ген. Сулькевич, уступивши зі становища кримського премієра став азербейджанським міністром війни. І, що головне: знаємо, що всі турко-татарські народи Росії, а в першу чергу кримці, сильно орієнтувались на Туреччину, що 1918. р. представник кримського уряду в Царгороді навіть переговорював з Високою Портою у справі прилучення Криму до Туреччини в тій чи іншій формі (Денікін: „Очерки“ III);

Коли зважимо те все, зясуємо собі, як легко на „незалежному“ Кримі можуть замаяти турецькі прапори. Можемо сподіватися, що між Україною і Туреччиною взаємини будуть приязні, та не можемо віддати в руки посторонної держави ключа оборонної системи нашої території. Тому погоджуємося з д-ром Т. Олексіюком, який у своїй праці на тему південних кордонів України („Табор“ ч. 15.) доходить до висновку, що „Крим не сміє стати турецькою базою на Чорному Морі“.

Зрештою якби татарська верхівка і не виявляла такої готовости піддати Крим під чужу опіку і чужі впливи, якби вона мала навіть найліпшу волю зберегти незалежність і невтральність Криму, ми не моглиб мати ніякої певности в тому напрямі.

Совітська статистика з 1926. р. стверджує, що татари становлять лише 25% населення Криму, москалі 42%. При якнайбільш критичному підході до совітської конскрипції годі припускати, щоби ця пропорція була відворотна, тим більше — щоби татари становили абсолютну більшість кримського населення. Які висновки витягають татарські провідники з цих сумних цифр при намічуванні своїх визвольних плянів — не знаємо. Якщо вони погоджуються з геґемонією російського елементу у плянованій кримській державі або навіть з поважними російськими впливами, якщо склад і політика майбутнього кримського уряду має нагадувати кабінети Сулькевича, їхне становище противилось би нашій державній рації. Коли Україна мала би поважні застереження що до мандату заморської держави над Кримом, тим більше не могла би вона допустити до російського володіння над тим півостровом. Можливо, що деякі татарські кола сподіються утворити на Кримі справді татарську державу. До такої концепції моглиб ми поставитися позитивно, якщо ми мали би певність, що вона побудована на реальній основі, як на самому хотінні частини кримського населення. На якій основі при теперішньому національному складі населення Криму татари можуть сподіватися, що незалежний Крим буде не російський, лише татарський — цього не знаємо. Коли деякі кола татарської еміґрації воліють ,\ більше рисковну боротьбу з російською більшістю ніж автономію під українською зверхністю /, коли вони сподіються запанувати над кримськими москалями — можемо хіба поґратулювати їм відваги й оптимізму, але не можемо обмежитися до пасивної обсервації того цікавого експерименту, який більше як певно покінчиться тим, що над Кримом замають червоні або триколірові прапори.

На експерименти не маємо часу — досить їх робили вже в рр. 1917—21. Бачили ми тоді, як виглядає Україна сфедерована з Росією, соціялістична, анархістична, без армії, без Криму — і як виглядав самостійний Крим.

„Ті українці, що думають перейняти російські імперіялістичні традиції (себто уважають Крим частиною України), повинні витягнути науку з кримського самостійницького руху“ — пише Селім Ортай. Робимо це і стверджуємо, що кримські татари не зуміли навіть на короткий час утворити справді незалежної та справді татарської держави, тому не можемо вірити, що зуміють вони це осягнути і в майбутньому.

Замість відповіди п. Ортаєві наведемо одно місце з татарського меморіялу до Ліги Націй з 5. грудня 1921. р. (Сейдемет ст. 158.) супроти злочинів і насильств, що їх допустились війська (Денікіна і Врангля), які окупували Крим, татари, замість того, щоби бунтуватися проти сильніших наїздників, звернулися 17. травня 1920. р. до Ліги Націй з проханням заопікуватися малочисельним татарським народом“. (гал.)

Про героїв, яких ми не розуміємо.

Не може сьогобічна українська думка не цікавитися, не прагнути довідатися якнайбільше про тогобічне українське життя. Отже цілком зрозуміло, що кидається вона на всілякі кутки звідти, переживає їх, поки не надійдуть якісь новіші ще цікавіші, ще сензаційніші.

Але чи не занадто довірливо ставляться часом люди з цього боку до всіляких відомостей звідти, чи — краще сказати — до того освітлення, в якому подають їх, принаймні декотрі з них, чи не занадто мало аналізують їх із свого власного українського становища?

Що там, поза Збручем, увесь час не припиняється гостра боротьба проти окупантської влади, цього і Совіти не мають змоги затаїти, але невжеж ці славні на цілий світ із свого хисту аранжери будуть наївно обєктивно подавати правду про ті події, які не пощастило їм утримати в таємниці, які вибігли поза новітній китайський мур?

А чи крім того мало в Европі чинників, яким теж дуже на руку подати ті або інші події на Совітській Україні у викривленому дзеркалі?

Пригадаймо наприклад судовий процес незабутньої Спілки Визволення України. Аранжуючи його перед мікрофоном, Москві передовсім ішло про те, щоб заманіфестувати перед цілим світом, що обвинувачених на цьому процесі, цих уже, на її думку, останніх могіканів національно-самостійницького руху на Совітській Україні, не тільки викрито у всьому, але що вони добровільно стали на коліна перед окупаційною владою, що вони не тільки признавались у всьому, що їм закидали, але і щиро каялись у цьому.

Така поведінка обвинувачених повинна була цілком задоволити Москву, але треба було про це ще оповісти перед цілим світом і то устами самих обвинувачених, компромітуючи їх у такий спосіб суто европейськими засадами, щоб тим самим скомпромітувати і визвольний національно-самостійницький рух на Совітській Україні. Нехай-же й Европа поставить на ньому хрест!

Російська еміґрантська преса, якій теж найбільш йде про те, щоб довести перед Европою, що українська національна проблема — українcький визвольний рух є щось цілком штучне, нереальне, відірване від народу, із захопленням підхопила таке большевицьке освітлення цього процесу та його перипетій.

Не помилимося, здається коли скажемо, що й українська сьогобічна думка в більшости дала себе піймати на цей послужливо підставлений гачок. Чи не докоряв тоді дехто членам СВУ, що попали під суд, чи у нас не обвинувачували їх у недостачі громадянської мужности, в плазуванні перед окупантською владою?

Мало кому приходило до голови звернути увагу, що коли ворог так настирливо бажає звернути увагу всіх на успішний для себе відтинок, то тимсамим він хоче відвернути увагу від інших відтинків, значно небезпечніших.

Вражала одноманітність каяття, занадто трафаретна, щоб могла бути щирою. Отже чи не зізнавали підсудні, чи не каялись вони за шабльоном, щоб тільки зробити цей процес приступним для закордону, щоб мати змогу стати біля мікрофону й оповісти про те, що діється там? Бо зрозуміло, якщоб не було цього зізнання, цього каяття, мікрофонів на судовій салі не булоб і не довідались би люди, що там діється. І не довідався би світ, що ці ніби скомпромітовані підсудні створили величезну справу, що вони знаціоналізували українське населення, що вони були творцями національного руху на заокупованій Україні, прищепленого дорослим, молоді та дітям!

А коли освідомлене в такий спосіб національно українське сільське населення почало в роках 1931—1932 справжнє повстання проти ненависної окупаційної влади то якеж освітлення надано йому? Що це большевики штучно зробили голод, щоб винищити селянське населення СССР покірно вмирало з голоду...

Автім це було не так! Українське населення (бо селянські розрухи були виключно на українських землях: на Великій Україні, на Кубані та на долішній Волзі) вирішило не давати збіжевої данини окупаційній владі, дарма, що урожай року 1932 був добрий, і що цю данину значно зменшено в порівнанні з роком 1930, коли данину виплачено цілком. І данини цієї не давали, хоч і влада вишукувала її, відбираючи вогнем і мечем, і данини цієї так і не дало українське селянство року 1932.

Але ця українська революція, цілком політична, хоч і селянство боролося цілком своєрідними, цілком новими для Европи економічними засобами, мала тоді ще за мішного ворога, ще занадто сконсолідованого. І коли цей ворог кинув усе на Україну, він зрозуміло, переміг, принаймні назовні. І ось тоді почалася пацифікація України і Кубані, пацифікація, що мала на меті налякати населння так, щоб і до голови йому не прийшло колинебудь ще щось подібне, і ось тоді цілі села ставали поталою голодової смерти, цілі села йшли на заслання на північ!...

І тоді то переможці з жахом переконалися, що це не було суто селянське повстання, що це було українське національне повстання, що нитки від бунтівничих колгоспів ішли до районових центрів, до Харкова, до наркоматів, до кабінетів високих чинників, до самого заступника ради народніх комісарів, „старого большевика", особистого приятеля Леніна; до Миколи Скрипника.

А коли ця 63-літня людина, викликана до Москви на партійний суд, чи не вперше у житті пішла проти рішення партії, не побажала каятися, засуджувати свої „націоналістичні" тенден-

М. РУДНИЦЬКИЙ.

Заголовок книжки.

Дорогий друже!

Заголовок для книжки, наче прапор чи вінок на верху скінченої будівлі: Ти може ще й не починав книжки, а вже хочеш охристити її завдалегідь, щоб мати перед очима провідну думку. Буває часто, що т. зв. провідна думка кристалізується щойно під пером, коли постаті та події починають зарисовуватися перед очима автора, немов би були від нього незалежні, немов би жили власним життям. Кілько разів автор, скінчивши твір, зміняв давно придуманий заголовок!

Коли Ти маєш до нас довіря, залиши нам вибір заголовку. Видавець повинен би мати теж голос у цій справі; відомо, що через нецікавий заголовок неодна книжка дала себе випередити іншим — не таким цікавим і безвартним. В Америці нераз після кілька років невдачі якоїсь книжки називають її наново і вона оживає, наче та вдова, вдруге заміжня під іншим прізвищем.

Кажеш: заголовок повинен би відповідати змістові... Це правда, але що таке „зміст" твору? Найбільші письменники часто зупинялися на самих прізвищах своїх героїв, немов би хотіли цим сказати, що індивідуальної історії якоїсь людини не слід узагальнювати. Тут не треба забувати, що імя і прізвище героя, коли воно вперше появляється на обгортці, нічим не промовляє до читача, хіба своєрідним добором звуків, що розбуджують уяву. Коли ти зможеш створити тип або коли довкола твого героя все крутиться, то охристи його гарно і край. Кілько таких прізвищ заступило повістярам заголовки: Ґарґантюя, Манон Леско, Памеля, Олівер Твіст, Давид Коперфільд, Клариса Гарльов, Рене, Пані Боварі, Салямбо, Рене Моперен, Обломов, Тарас Бульба, Анна Кареніна, Макс Гавеляр, Нільс Ліне, Жан Крістоф, Бебіт, Микола Джеря, Захар Беркут, Андрій Лаговський...

До звичайних імен і прізвищ якогось Ґулівера, Дон Кіхота або Робінзона Крузо автори додавали нераз привабливе пояснення „подорожі" або „пригоди", що у ріжні періоди розвитку літератури притягали читачів, обіцюючи їм незвичайні події.

Нема сумніву, що досвідчені видавці в осередках великого літературного руху стежать за настроями публики, щоб їх використати в ефектових заголовках. Для анґлійців ніколи не старіється слово „подорож", для французів ніколи „жінка" і „кохання", для народів, що борються за національне визволення назва рідного краю. Коли йде про т. зв. загал себто масу, яка не відріжняє добрих письменників від романоробів, то для неї заголовок є єдиним орієнтаційним знаком, бо прізвище автора не грає ніякої ролі.

Кажеш: „Не хочу нічого сензаційного, ні претенсіонального, ні занадто банального, а попросту якесь одне чи двоє поетичних слів..."

Нічого більше? А чи ти знаєш, що лекше написати сто поетичних слів, ніж одне або два? Читай поклики до громадянства і відозви: вони повні поетичних слів, а заголовок у них вічно той самий. Ми задихаємо у сучасній добі від поетичних слів, і можнаб призначити високу нагороду для когось, хто вигадав би двоє простих звичайних слів. Чи заголовки повістей Золі „Гроші", „Праця" і „Правда" можна вважати за поетичні чи прозаїчні?

На слова приходить мода, як на жіночі капелюхи. Ось довкола нас раз-у-раз лунають „змагання", „напрямні", „здвиг", „орґанізація", що мають електризувати всіх; — це сліпі патрони, що ніде не влучають.

Багато авторів свідомо оминають занадто сензаційні заголовки, щоб не вражати „своїх" читачів із виробленим смаком. А неодин і не здає собі справи, яке враження зробить заголовок на обгортці книжки. Кожний із нас знає з досвіду, що „оригінальний" заголовок зупиняє наш погляд перед книгарською шибою довше, ніж інші „пересічні". Та чи заголовки, які колись електризували нас і публику, можна тепер наслідувати? „Еліксіри чорта" Гофмана або „Чортиці" Д'Оревілі це не назви бульварних повістей, ані навіть такі, як „Три мушкетери" та „Останній могіканин".

Пригадуєш собі, якими великими книгарськими успіхами були колись „Пів-дівиці" Прево, „Небезпечний вік" Карін Міхаеліс, „Життя починається завтра" Ґвідо Верони, „Мужчини воліють бльондинки" Аніти Люз, хоч і не витримали конкуренції з такими, як „Тисяча й одна ніч", „Декамерон", „Манулеску — король вломників" і сотнями тих заголовків, які знайдеш у катальогах поруч прізвищ королів бульварного, сензаційного та кримінального помацу.

дй, свою „націоналістичну" діяльність і своїм самогубством довела, що справа України, хоч і тимчасово програна, для нього дорожча за партію, що національна ідея для нього ближче, ніж інтернаціоналізм, — чи не була це блискуча перемога національної ідеї на закупованій Україні?!

Але замісць того, щоб пишатися цим, щоб використати це в европейському, а то і світовому розмірі, люди почали пригадувати, що Скрипник чекістом був, що громив він і шумскізм, і ефремівщину, і СВУ...

Та чи не підкреслює це все ще більше життєздатність, непереможність ідеї національної самостійности України, коли вона перемогла і заполонила „старого чекіста", коли за це віддав він найдорожче для людини — своє життя?"

А історія із Скрипником ще й повторюється!... Коли значно молодша від нього людина, Панас Любченко, йде на те саме... то що це значить?!...

Хай буде це людина виключно кар'єри. Тим краще. Алеж вона досягла найвищого ступня, отже користай із свого становища, з усіх приступних тобі матеріяльних користей! Та ні, коли пригадати його гарячу промову у травні ц. р. в Харкові з приводу русифікації залізниці в Полтаві; коли пригадати його промову на Ц. К. КП(б)У в червні, резолюцію, що він запропонував із вказівками на занедбання українізації, то ясно стане, що були для нього справи дорожчі, ніж кар'єра і ці справи були українські, і задля них він не завагався пустити кулю в себе...

Чи не є це змодернізований зміст дум про Марусю Богуславку, про Самійла Кішку? Чи не є це знову перемога української національної ідеї? І чи ми зуміли проаналізувати її, використати її?

Підемо без ніяких вагань далі.

І двох місяців не просидів на фотелі голови ради народніх комісарів УССР наступник Любченка, Михайло Бондаренко. Його усунули через його звязки з „українськими націоналістами".

І ось після цього, як його усунули, повстають чутки, що він був за дитинства безпритульний, що він був чекіст і таке інше. Який сенс цих чуток?!

В якийнебудь спосіб скомпромітувати перед Европою (там у СССР такі чутки вже нікого скомпромітувати не можуть, навпаки) цього самого Бондаренка, не дати можливости поставитись до нього зі співчуттям.

Нам пощастило знайти біографічні дані Бондаренка з тих часів, коли він був ще „певна" людина: з 1915 до 1926 року він працював на фабриці Ельворті, з 1926 року був на партійній роботі до останнього часу. Але навіть, якби правдиві були відомости і про його безпритульність і про службу в чека... Щож би це доводило? Аджеж і Скрипник, і Хвильовий, і Фальківський працював свого часу в органах чека.

А коли зупинитись уважно на постаті цього Бондаренка, то що можна сказати? 34-літня людина, з бідної робітничої родини, сідає на фотелю голови ради народніх комісарів УССР. Та цеж тільки в казці може бути таке... Та чи не відмовитись від усіх своїх попередніх гріхів, працювати стовідсотково віддано, заспокоювати своє сумління, щоцо таке є, натяками на українство, які ще залишились на Совітській Україні... Але людина і на цьому становищі залишається вірна своїй національній ідеї, то як її назвати... скажім, не з нашого, а з тамошнього погляду... Коли вона свідома того, на що вона йде, що її може очікувати...

Герой той, хто йде на бій з ворогом, рискуючи своїм життям, але він іде на це озброєний, маючи змогу забити ворога. Ну, а йти на щось таке жахливе, чому нема назви, рискувати, попасти до льохів ГПУ з його тортурами, значно страшнішими ніж смерть, і йти на це все в імя ідеї. Яка велика мусить бути ця ідея!... Не знаємо, як назвати таких людей, які йдуть на все це в імя національної ідеї, ідеї українінської самостійности, української державности..

Люблять іноді у нас ніби як героїв показувати і реклямувати якихось непевних осіб, звичайно чужоземців, які наприкінці тільки компромітують себе. А в чистій українській крові мабуть є якісь ще недосліджені, невідомо, якого кольору, тільця, які ділають так, що українці, свого часу скомпромітовані, очищують себе своїми пізнішими вчинками від попередньої компромітації!...

Правда, якось незвичайно ставимось ми ще до всяких таких учинків там, поза Збручем, де у нас живе трафаретне уявлення про героїв, навіть про повстанців, з обрізами в руках, із засідками по лісах, з криками „слава", з розмаєним жовто-блакитним прапором підчас перемоги над червоним ворогом... Але життя сильніше за шабльон, а люди пристосовуються до життя... і до якого життя!...

Ось постать модерного повстанця: судять провідника київської обласної контори „заготзерна" комуніста Полторацького за „шкідництво". Він псував запаси хліба, він домішував до сортового зерна несортоване, він давав розпорядження домішувати до борошна речі, що псували його, він ставав на перешкоді діяльности окупаційної влади! На суді показується, що справжнє прізвище підсудного — Півторакопка, що в 1922 р. він стояв на чолі „контрреволюційної національної організації Просвіта" на Катеринославщині, де раніше він був у петлюрівському війську, борючися зі зброєю в руках проти большевиків... Доля його відома.

І чи не здається часом, що коли такі підсудні (а скількиж їх є на Совітській Україні!) признаються до всього заподіяного проти окупантів, то вони роблять це свідомо, продумано, даючи всім знати про себе, про зроблене?... Як і не ставитись до таких підсудних, алеж вони — вороги наших ворогів і вже тимсамим мусять викликувати до себе деяке співчуття.

Велике щастя, коли людина може стануни струнко перед своєю батьківщиною, перед своєю державою і сказати гордо: У мене нема плями, нема гріхів перед тобою... Прислужилася ця людина добре батьківщині!

Ну, а коли людина грішила перед батьківщиною, але схаменулася, прокинулася, покаялась і вирішила обмити всі свої плями власною кровю, пожертвувати своїм життям, сказати тихо, не підводячи очей: „Багато я согрішила, але в імя твоє віддаю найдорожче, що я маю — своє життя..." Чи не може вона надіятися, що батьківщина простить їй?!

Здається нам, що коли писатимуть у визвольній Україні велику книгу Українського Суму, тоді впишуть до неї і Скрипників, і Любченків, і Бондаренків, і багатьох інших.

Гл. Л.

А наші „Довбуші", „Кармелюки", „Месть верховинця" не обіцюють сензації?

Достоєвський не лякається наслідувати заголовків кримінальних романів: „Злочин і кара", „Беси" (як це перекласти!?), „Пригнічені і покривджені" мають той самий запах, що Гоголя „Мертві душі" і Толстого „Живий труп".

Наші письменники нераз обіцяли заголовками зовсім щось інше, ніж давали у книжці. Чи Мирного „Повія" не пахне париськими закамарками, чи „Хмари" і „Над Чорним Морем" не розбуджують уяви своєю поезією, чи „Чорна Рада" або „Боа констріктор" не обіцює якоїсь кримінальної історії?

Коли перейдеш сотні заголовків, які тепер є вже синонімом архитворів, — Ти готов сказати, що великим письменникам нераз забракло уяви, коли скінчивши твір, мали його назвати. Неодин із них квапився з рукописом до видавця і охрищував його будьяк, — неодин носився із заголовком багато років, заки почав писати твір, звик до нього, і не хотів уже пізніше його змінити.

Найкращі заголовки мають тепер фільми. Можу тобі переслати десяток до вибору з таких, що йшли 15 років тому в Парижі та Льондоні. Їх власники не будуть вести процесу з українським автором. З еспанських, португальських і скандинавських катальоґів можна теж покищо користати свобідно, коли уява автора така слаба, що написавши 20.000 слів прози не має вже сили вигадати ще два слова поетичні або розумні

Розмови з людьми та з історією.

РЕПОРТАЖ (IV.).

Wer kein Ohr hat,
hört kein Schweigen
(Г. Гавптман).

Вильно—Троки, в листопаді.

У „червоного Штраля" орхестра грає варшавське танго, а лискучі старшинські однострої кружляють в димі монопольних папіросів у такт його чарівної, лінивої мельодії.

Туалєти місцевих, як всюди — шмінкованих красунь — в нічому не зраджують провінції. Танго пливе схвильованою солодкою струєю, мерехкотить від великих ясних снопів світла, що спливає із прозорої, безжурно завішеної стелі, вливається лінивою схвильованістю в севрські філіжанки чорної кави.

Коло малого центрального столика сидить пан ґенерал. Молодий, як більшість польських старшин. Пе каву в товаристві адютантів і мусить раз-у-раз відповідати на салюти.

Коли ви спостережливі, відразу помітите, що забагато молодих панів у елєґантних невійськових убраннях стає на струнко перед владою;; але коли ви ще крім того „політично" меткі, догадаєтесь, що від каварні, де так тужно плаче баньковате горло саксофону — цілком вже близько до границі, ба — навіть двох кордонів та що прикордонна смуга має свої звичаї, своє окреме право.

РОЗМОВА З ПОЛЬСЬКИМ ПАТРІОТОМ.

Вильно має лише три відомі каварні, зате костелів і церков далеко більше. Нарід тут моторний, веселий, передовсім дуже патріотичний і привязаний до свого міста. Іду здовж головної вулиці Міцкевича в товаристві кількох місцевих польських журналістів і ще раз стверджую льокальний їхній патріотизм.

— Погляньте — каже один — погляньте на освітлені колюмни нашої катедри, що за прекрасна композиція заквітчаного розетами пляфону, що за клясичний контраст нео-клясичного архітектурного, ритмічного масиву на темному, страхітливому тлі розбурханих у нічній темені сильвет замкової гори.

— Як бачу, ви закохані в архітектуру свого міста?

— Закохані? Пане, ви може не вмієте відчути краси нашого польського міста, що виросло на чужій нам території мов символ нашої могутньої експанзії на схід і північ.

— Білорусини і литвини говорять більшменш так само...

— Фікція, безпідставні претенсії, брак традиції, нахабство, ґранда!

Ми пішли крізь широку Мостову вулицю до редакції „Слова". Саме того дня гомінкий редактор Мацкевич надрукував свою статтю про те, що премієр Складковський не має ніякої програми в українській справі. Не має програми то ще мало. Хотілось би спитати виленського редактора, яка би мала бути та програма? На жаль, Мацкевича нема в редакції. А може воно

і краще, що вдалось уникнути немилого... розчарування.

Дискусія між мною і моїми польськими товаришами почала швидко лізти вгору чуттєвого термометру. Треба було рятувати престіж. І ми пішли знову на музику до першої зустрічної каварні.

І тут було ясно. Старші панове читали німецькі газети (тепер у каварнях у цілій Польщі читають більше чужинецької преси, ніж власної) три жінки-ревелерси на бордовій естраді давали концерт „найгарніших" — як казав мій колега — „незамінних російських романсів".

Теплесенько у малій каварні. Ревелерси почали нову пісеньку із незмінного репертуару. Засуваюсь у куток між античним комином литовської печі і перефарбованою сивавою добродійкою з сумнівним виразом Марлени Дітріх і зачитуюсь в старі журнали. „Ілюстрасіон", „Крафт унд Фройде", „Тигоднік Ілюстровани", „Ілюстріированая Росія" і інші. Перелистковую їх, як цікава образків дитина. На деяких видніють написи каварняних гостей. Оце хтось написав: „Дурна новеля, в дійсности в житті мудра жінка рідко вирікається грошей для самої любови."

Написав афоризм певно якийсь касієр, або банкир, бо зараз трохи далі покреслив пів сторінки цілою шахівницею цифр.

Беру в руки „Меркурій". Цікавий журнал. Дозволите і вам щось з нього перечитати. Послухайте:

„О, що за інтелігентна людина видала на землях б. Великого Литовського Князівства наказ поліції, щоб не дозволяла на селянських вечорницях танцювати „лявоніху".

Чому не вільно танцювати лявоніху? Бо лявоніха це білоруський танець, тому не вільно.

І поліція пильнує. Строго пильнує. Перед гулянкою учитель виписує на дошці (тому, що вечерниці звичайно бувають по школах) спис дозволених танців (себто леґальних „благонадьожних"), отже: вальс, фокстрот, (сільські люди вимовляють фолкасфронт), танґо, мазур, оберик і тільки це вільно танцювати. Моральний ефект цього інтеліґеґнтного наказу можна собі уявити".

Моя сусідка аля Марлена Дітріх визивно нашмінковує порепані уста і „неуважно" скидає на паркетову долівку срібну ложку. Підношу, як найбільший джентельмен, кладу її на столик і — читаю дальше: („Меркурюіш" 6. VI. ц. р.):

„Десь хтось сидить, лише не знаю де, що ґвалтом фабрикує у житті трійливі історичні анальоґії. Силою, всупереч умовинам, хоче з польсько-білоруських, чи польсько-українських відносин зробити довоєнні польсько-московські чи польсько-пруські відносини. Таку собі поставив життєву ціль. Така його ідея огорнула. Очевидно, не відомо, чи тому, що має таку голову, яка лише ті анальоґії памятає, чи теж для якихось глибших цілей: для виховання децентончних націоналізмів. Вислід є один. Найспокійніша людина, що їй забороняють танцювати лявоніху, починає думати. А саме, починає роздумувати, чому? Чому не дають танцювати лявоніху? І швидко робить висновок:

— Ага! Це протидержавна демонстрація. Себто — білоруські танці, білоруська мова антипольські елементи, значить Білорусь проти — Польщі! Ага!

Люди, яким по пятьсот роках забороняють старого звичаю, дуже розумно думають та витягають висновки".

З естради понеслась нова, чаруюча і сумна, мов листопад, мельодія російського романсу. Читаю далі, мудро написане!

„Що є одним з нещасть польської політики супроти т. н. меншин?

Те, що на її формування впливають голови, які памятають тільки те, що було вчора. Що їм життя і власний досвід цілком на тих головах витесало, це знають, це бачать і лише це памятають. Вчорашні голови із власним досвідом.

Що це землі б. російської займанщини, памятають. Але, що передтим це були землі Великого Литовського Князівства, це їм навіть у їхніх головках не засвітає.

З маніяцькою впертістю працюють, щоб ті землі ніколи не були Великим Литовським Князівством, а могли стати землями... б. польської займанщини".

...„Но, масковскій купец не верньотся уж больше" — витягає сентиментальний сопран, а мій колега — польський журналіст, звеличник імперіяльної експанзії республики, бє захоплений в долоні і кричить „біс". Він — молодоендек. Не признає ніяких прав білорусинам, ненавидить литвинів, українців терпить з конечности, бо „поросли вже в німецьке піря", а до Росії має величезний сентимент. Його батько помер на Сибірі за „мятеж".

ЧИЄ МІСТО?

Наших студентів у Вильні тепер не багато. Про їх життя розповімо ще окремо. З одним із них ще того вечора пішов я на високу замкову гору. Панорама Вильна в день має привабливу плястичну красу; вночі — бачите темінь синявої долини — челюсти, понад якими мов світляні щогли здіймаються освітлені, стрункі, ясні дзвіниці. Стоїмо на великому камені руїн оборонних фортифікацій з часів Витовта і говоримо про місто.

Колеґа-студент каже:

— Придивіться отим усім копулам православних церков, зрештою не тільки православних. Це все — памятки нашої культури. Не зрозумійте мене зле, але тут у Вильні залишилася по нас ціла камінна леґенда, ціла архітектура історії.

— Так ґадаєте? — А так. Чейже наші князі брали тут литовські княжни із теремів за дружини і навпаки, нашою мовою писали державні документи, наша кров зросила нераз ту землю. Ми тут маємо не менше право ніж наприклад литовці.

Воно дивно, але ці слова з цілком, — очевидно, — іншим підходом і позначенням сказав мені за кілька днів один із польських публіцистів і знавців литовської проблеми, довголітній кореспондент у Ковні.

— Пане, якщо вже Вильно мало би бути литовське, то вже ви, українці маєте тут більші права, бо ви тут були історичним спірітус мовенс, ваші купці відіграли у Вильні ролю німців, ваше духовенство трясло дипльоматією тої країни Литви тут нема...

Цікаві думки, безперечно цікаві, але чисто історичної вартости; хоча — не без реальних перспектив розповідав мені один таки здається польський інтелектуаліст, що йому здається, що колись Білорусь лиш під подувом українського великого національного вітру зірветься до волі.

Все може бути.

ІСТОРІЯ НАРОДУ В ЧОТИРЬОХ КЕЛІЯХ МУЗЕЮ

На другий день ранелько відвідав я єдиний білоруський національний музей при Острobрамській вулиці. Музей малий, та прецікавий. Носить назву великого білоруського діяча і культурника Й. Луцкевича, а кустошом у ньому рідний брат покійного. Відразу попадаю у гостинні руки. Відчиняє мені сам кустош. Тут треба бути директором і возьним, викладати людям про археольоґію і водночас стирати шматочкою порох із ґабльот. Все для народнього добра.

Експонати в музеї — прецікаві. В кількох малих темнавих кімнатках руками національних провідників зібрано все, що витворив народ. Що можна оповісти про ті речі у газеті, у кількох колюмнах репортажу?

Довкола великого портрету білоруського князя Всеслава Чародія — маєте тут все: малярство, різьбу, архітектуру, шкло, ткацтво, зброю, кераміку.

Здивують вас відразу якісь дивні горщики із глини. Це резонатори, позамуровувані в катедральні стіни, щоб голос у церкві розлягався сильніше. На осібному столику можна годинами оглядати прекрасно виконані рисунки ґрафіка-самоука Дроздовича, що з прецизією апарату „відфотографував" самодільною рукою велику скількість білоруської старовини. „А той меч..." — пояснює мій провідник, — але лунає від дверей дзвінок і пан директор сам увічливо йде, щоб відчинити двері.

В келію (музей міститься в манастирському будинку) вбігає струм життя, кілька десятків білоруської ґімназіяльної дітвори. Перша кляса єдиної білоруської ґімназії прийшла з учителькою вперше в музей. Радости дітей нема кінця. Дівчата глипають цікавим оком на тканини, а хлопачня уся уже при зброї.

Золотим блеском у очах мізерних, здебільша селянських, заморених дітей відбивається лискуча Погоня з розшитим багатим одностроєм наполеонської литовсько-білоруської дивізії.

А що казати вже про велитенський обоюдний меч віленського ката!

Учителька довідавшись, що в музеї є українець, не може нахвалитися чеснот нашого народу.

— Я раз тільки була — говорить — в Галичині і то зимою. Як у вас інакше і радісно, яка у вас організація, яке діяльне українське жіноцтво, а вже що — як що, але одна річ тішить нас білорусинів, коли буваємо у Львові, це...

— Це?

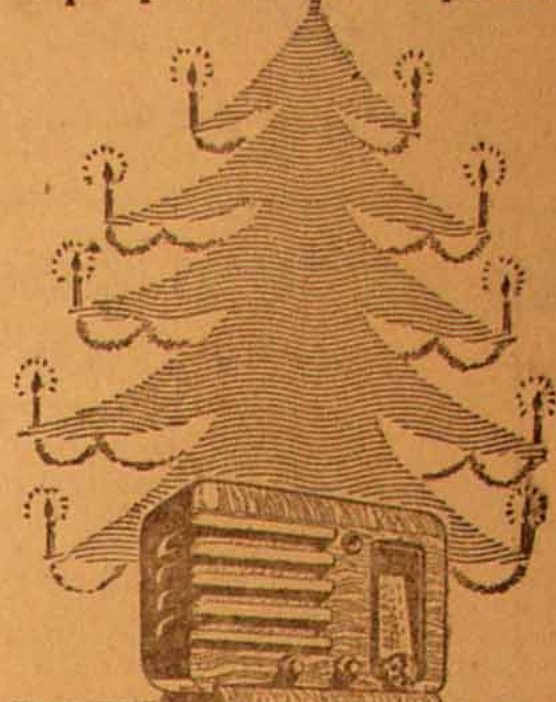
— Ваші українські написи на крамницях. Можна плакати, побачивши свої літери на своїх крамницях!

Діти почали з цікавости товпитися біля шкляних шаф. Учителька пішла їх втихомирити, директор теж не міг собі із ними дати ради, треба було все пояснювати.

Я залишився сам. Підходжу до ґабльоти із нумізматикою і печатками. За шклом побіч себе лежать дві металеві сиґнети: печатка Уесслава і Бориса з XI-го віку і нова: міністерства внутрішніх справ Білоруси з 1918 р.

Дві печаті, два ствердження державної традиції. Метал часами озивається також як люди та історія.

Р. Гучванович.

Чи японці бороняться, чи нападають?

(Від власного кореспондента).

Рим, 7. XII. 1937.

Чому Японія воює в Китаю, ось питання, яке сьогодні є на устах багатьох, на яке не всі находять відповідь.

Хто стежив в останніх роках за розвитком японсько-китайських звязків, зрозуміє без великого труду, що Японія йде за деякими директивами, щоб осягнути певну, згори установлену мету.

Плян, за яким ідуть японці, не представляє сам собою щось штивного, негнучкого, навпаки: він дуже елястичний і вони його прикладають відповідно до ситуації, до реакції, яку він може викликати у противника і розуміється: відповідно до відношення інших держав, більш заінтересованих на Далекому Сході.

Самі китайці, а за ними і багацько інших чужинців, заявляють і запевняють, що Японія має територіяльні наміри в Китаю, а японці тимчасом, устами своїх державних мужів признали на початку теперішнього конфлікту, що булоб для них річю дуже некорисною запанувати такими величезними просторами як Китай, з населенням від 400 до 500 міліонів душ, населенням нестійним і неспокійним, яке власне тепер переходить процес національного обєднання.

Ця маса китайців, які вже самим своїм числом і своєю минувшиною, тяготять більше до байдужности і до безформености, збудилася в останніх роках завдяки акції і пропаганді сильного гуртка китайських націоналістів, які, будучи на службі уряду з Нанкіну і ґенерала Чан-Кай-Шека, мають замітний вплив на велику частину цього населення.

Беручи ці факти під увагу, можна повірити запевненням Японії, що вона не має ніяких територіяльних намірів у Китаю, а що її плян прямує лише до того, щоб утворити прояпонський уряд в Китаю, який поборював би разом з ними комунізм і хотів би здержати поширення большевизму на Далекому Сході. Тимто найближчою метою теперішньої акції Японії, це знищення цієї армії, яка залежить від уряду Нанкіну, який є заразом і осередком протияпонського руху.

Розгромивши цю головну підпору протияпонського руху, Японія розвине боротьбу проти комунізму, бо це властивий воріг, проти якого Японія тепер бореться всіма своїми засобами: пропаґандою у краю і за границею, дипльоматією і вкінці військом. Японія мусить боротися проти цього ворога і то з тим більшим запалом, бо бачить у ньому своїх єдиних найнебезпечніших противників, а саме комунізм як ідеольоґію і Росію як державу.

Японія в останніх роках енерґійно здушила в себе в хаті всі зародні максизму, які почали творитися головно між так званою інтеліґентною клясою, внаслідок чого, була навіть небезпека, що молодь зійде з правої дороги, засліплена фальшивою ідеольоґією та брехливими обіцянками.

Поширення большевизму загрожує підставам японської держави і знищилоб їхню культуру. Та хоча цю небезпеку здавлено не лише урядовими засобами, але теж стихійним відрухом самого народу, ця небезпека не минула і загрожувала би народові, якби большевизм вийшов переможно в Китаю.

Большевизм і Росія, це для японців те саме, це природний їхній суперник на Далекому Сході, бо Совіти залишилися тою самою імперіялістичною Росією, проти якої вони воювали вже в 1905. році. Ті самі елементи супер-

ОЛЕКСАНДЕР ДЮМА. 4

Неймовірна подія.

(Докінчення).

— Ось — сказав, показуючи на книгу,— цим хотять збудити в людях чесноту, а це таке нудне, що я заснув, я, що не сплю вже шість тисяч літ. А ти ще не готовий?

— Ні.

— Отже спішись. Зломи печатки, візьми свій одяг, головно золото. Завтра засудить справедливість якогось нещасника за зломання печаток і крадіж. Це буде моєю малою винагородою.

Я бистро одягався, час до часу доторкаючись до свого чола, що було ввесь час холодне. Коли я був уже готовий, спитав Люципера: — Побачу її?

— За пять хвилин.

— А завтра?

— Завтра працюватимеш у свому звичайному житті. Ходімо

За хвилину ми вже були перед палатою і ввійшли туди. Я пізнав перон, вестибуль, перелпокій.

Сальони переповнені елегантним товариством, всюди квіти, сяйво світел і самоцвітів. Саме танцювали. Глянувши на цю веселість повірив і я у своє воскресення.

— Де вона? — питаюсь.

— У свому будуарі.

Я перейшов через сальони, не звертаючи більше уваги на Люципера. У дзеркалах відбивалося моє бліде обличчя, але тут я не був самітний; тут було товариство, тут не був цвинтар, але баль, тут не панувала смерть, але любов.

Забувши про все, я тужив тільки за нею.

Я ввійшов до дверей будуару і побачив її, кращу, ніж іншим разом, одягнену в білу туалету: рамена та руки мала вона запоморочні. Я зупинився неначе в екстазі. Коли я появився, вона була окружена молодими мужчинами, яких не слухала: вона підняла недбало свої чудові очі і побачила мене. Хвилину здавалось, що вона здивувана, але потім солодко усміхнулась і залишивши всіх, вийшла мені назустріч.

— Бачите, яка я вже здорова, — сказала.

Музика почала знову грати.

— Щоб вам це доказати, хочу з вами затанцювати вальса — і звісилась на моє рамя.

Нагло побачив я Люципера біля себе. Я використав хвилину, коли вона сказала кілька слів до одної дами, і прошепотів до нього швидко:

— Ти додержав слова; дякую тобі, але хочу бути з нею ще цієї ночі.

— Гаразд — відповів Люципер і зник.

Щоб пересвідчитись знову, що я живу, я стиснув рамя тієї, задля якої я вийшов з могили, опісля повів її до салі.

Грали саме один з тих пянких вальсів, що при них зникає все довкола, коли людина не знає вже одна за одну, коли руки складаються і віддих згоджується з тактом. Я танцював наче без змислів, маючи очі вливлені в її очі, що обіцяли мені любов. І вальс поривав нас у свому бистрому, поривному темпі. Танцювали ми так довго, аж музика замовкла, навіть не помітивши, як ми залишилися самі.

Повів я її до будуару, де вона сіла у крісло, наче пяна і закрила очі. Я схилився над неї і зашептав:

— Колиб ви знали, як вас люблю

— Знаю це — відповіла, — і я люблю вас.

Я думав, що здурію з радости.

— Я дав би своє життя за годину вашої любови і свою душу за одну ніч.

— Слухай — сказала вона нараз, отвираючи перелімною тапетові двері, — за хвилину будемо самі. Чекай на мене тут.

Я опинився в її спальні, що була освітлена алябастровою лямпою, як і тоді. Сів я біля печі, бо знову почало мене морозити. Чув я, як від'їжджають повози один за другим, уже віїхав останній, згодом запанувала тиша. Знову почав огортати мене жах, я не відважувався оглянутись поза себе і тремтів з холоду. Вложивши голову до рук, я почав згадувати свою нещасну мамусю, що оплакує свого сина, що був для неї всім, а в його думці тепер стояла вона аж на другому місці. Дні мого дитячого віку перелітали тут перед моїми очима наче веселий сон. Я бачив мамусю, як стояла вона при мені завсіди, коли було найгірше і старалася злагіднити кожний біль мого життя.

Можливе, що в годині, коли чекає мене ніч любови, вона проводить цю ніч у сльозах і у споминах про мене, нещасна, залишена. Ця думка була для мене нестерпна, я відчув болісні докори сумління і сльози появилися в моїх очах.

Я встав, але у дзеркалі побачив білу тінь: це була моя гарна вибрана. Вона пригорнула мене до себе і я миттю забув про все.

Була це ніч невисловлена, блаженність ніколи незазнана. Ані в своїх найсміливіших снах я не бачив ніколи такої жінки: палкої, ніжної, вюнкої, з поцілунками, що палили мої уста, зі словами, що палили моє серце.

— Мусиш відійти, — сказала вона мені, коли світало, — не можеш тут залишитись, але як тільки настане вечір, прийди знову.

Востаннє я почув її уста на своїх, вона пристрастно стиснула мені руку і я відійшов.

На дворі панувала ще досі тиша. Настав день сумний, понурий.

Я ходив наче у сні, ледви віруючи у своє життя і я не відчував ані того, що я мав би піти до своєї нещасної мамусі, або принаймні вернутись до своєї кімнати. Я блукав без цілі тихими, опустілими полями, очікуючи вечора. Смеркалося скоро і я майже мчав до її дому.

Коли я входив до воріт, я побачив блідого старця, як виходив із палати.

— Куди йдете, пане? — спитав мене портієр.

— До пані Т... — відповів я спокійно.

— Пані Т... вже два місяці мертва.

Я скрикнув і впав на землю.

— А опісля? — питали ми всі приятеля, що скінчив оповідати.

— Опісля? — відповів, урадуваний нашим зворушенням, — опісля я пробудився бо це був тільки сон!

Переклав Ф. Беркут.

ництва Істують і тепер, тільки зміцнені ще ідеольогічним контрастом.

Тепер можемо зрозуміти, чому Японія почала цю боротьбу проти большевизму.

Тут треба ще згадати, що Китай після революції в 1912. році себто після повалення тисячелітньої імперії і проголошення республики — перебув і перебуває період внутрішнього хаосу, який большевики дуже зручно використали для своїх цілей. Не даремно Ленін казав: щоб большевизм міг тріюмфувати в Европі, треба перше з большевичити Азію.

Китайські націоналісти хотіли перевести відродження свого народу тільки власними силами, не опираючися ні на японцях, ні на Совітах, і через їхнє становище було тим трудніше, бо кожний з цих двох суперників хотів зміцнити свій вплив.

І дійсно, большевизм спочатку осягнув великі успіхи. В 1922. році тодішній перший президент китайської републики, Сун-Ят-Сен заключив компроміс зі совітським аґентом Бородіном, якого головні точки були, що Китай не буде збольшевизований, а використає лише деякі принципи комунізму, головно боротьби проти імперіялістичних держав. За це Сун-Ят-Сен дістав від Комінтерну поміч всякого роду: орґанізацію, зброю, гроші і дорадників. Решта знана. Війська Кантону, комуністи з іменн. націоналісти у роботі, ведені ріжними генералами, між якими був і Чанк-Кай-Шек, розгомлюють усякий опір китайців і чужих і в короткому часі завойовують велику частину Китаю.

Та не так склалось, як большевики думали. Ревеляція одного російського аґента і перквізиція, яку зробив у совітському посольстві в Пекіні Чян-Тсо-Лін, виявили властиві наміри московської акції: цілковита большевизація Китаю, щоб його опісля використати проти Европи. Сун-Ят-Сен зареаґував на цю небезпеку, відрікаючися від своїх совітських союзників. Під Шангаєм Чан-Кай-Шек, уже голова армії, заключує договір з банкирами і анґльо-саксонськими державами, якого остаточним вислідом було прогнання чужих комуністів і знищення їх льокалів.

Та хоча звязки з большевиками перервалися, до співпраці з Японією не прийшло через брак віри в щирість помочі, яку Японія пропонувала і через опозицію публичної опінії, головно націоналістів, які закидували японцям, що їхня пропозиція це лише маска, а в дійсності японці хочуть заняти китайську територію.

Можливо, що Чан-Кай-Шек дійсно хотів допровадити до японсько-китайської співпраці проти комунізму, чого собі Японія бажала. Та большевицькі аґенти не дармували і використали навіть націоналістів, щоб збільшити ненависть до Японії. Вислідом цього була нова злука китайських націоналістів з большевиками.

Восени 1936. року Японія ще раз запропонувала урядові з Нанкіну приступити до німецько-японського договору проти Комінтерну, та китайці виминаючи відповідь заключили замість того пакт неаґресії з Совітами.

Не могли на це відповісти інакше японці; як тільки збройною інтервенцією, бо не треба забувати, що вздовж Амуру розміщені совітські війська, що кожної хвилини готові перейти до наступу на Манджурію та що Владивосток віддалений від Токіо тільки на шість летунських годин.

Н. С. С.

До Української Молоді і Громадянства!

Удвацяте від Дня цього — від понурого дня Непереможної Слави наближається багровими записана цифрами Дата:

29. СІЧНЯ!

Лягло-ж бо тоді на гордому полі Триста Найвірніших Синів України, щоб смертю своєю Волю Батьківщині окупити, щоб кровю палких сердець неораний здавен переліг зросити, щоб прикладом своїм на почини очайдушні і відважні земляків пірвати, щоб жемчугами пролитої крови в ореолі України на вік заблестіти!

І вдвацяте зaридають розіграні дзвони і водночас засміються! Бо в такт сердець розгойданих дзвонів, що скликатимуть на поминки до просторих соборів і скромних сільських церков, ударятимуть наші молитвою Батьківщині і Її Лицарям розспівані серця — молитвою і бажанням: незвершене діло звершити! — розплатитись із ордою, що сараною від сходу насіла Україну! — І не поминками будуть панахиди — а присягою, що мечами привернемо пошану для зневажених варварами хрестів, що на лицарських могилах похилились, — для церков, що в них замовкли сьогодні співи і що в них не жертвують Нашому Богові святих Приносів!

...Двацять років на Аскольдовій могилі дрімають Лицарі й золоті мрії снять про Свободу. Двацять років припорошує сніг далекі поля Чернигівщини та Крутянське побоєвище. І не ювилеєм будуть сьогорічні роковини. Бо ніхто не святкує ювилеєм подій, що соромом гріють так довго, доки не будуть помщені.

А не помщені ще Крути! Ще гуляють і сьогодні над Дніпром ці орди, які двацять років тому точили кров із живого тіла України, як її і сьогодні точать. І не ювилеєм нам роковини, а пригадкою про наш обовязок.

Бо здавалося, що порохом забуття припорошить час і обставини цю Подію, що не залишиться по ній спомину ані сліду. Але молодь, що буйла духом від духа Крутянських Героїв, відкрила й оживила Леґенду. І сьогодні Леґенда в наших умах, серцях і мріях, сьогодні Вона в наших почуваннях і святкуванні, а завтра — вже завтра буде вона в нашому Чині. Бо й саме святкування і його роля та способи різьблять наші характери.

І щоб освідомити наші обовязки новому поколінню, щоб обновитись у жертві Героїв, зійшлися представники молоді всіх станів, ріжних звань — одною обєднані Ідеєю на порозі двацятих роковин Крутянського бою.

І ми всі — молоді селяни, робітники, ремісники, студенти однодушно в імени наших товаришів праці рішаємо й подаємо до загального відома, що: святкування двацятих роковин Крутянського бою в дні 29. січня буде мати загальний, масовий маніфестаційний характер; не буде в нас голословних протестів проти терору та знущань почервонілого від нашої пролитої крови варварського москвина, проти большевицьких розкладових ідей, проти поневолення соняшної України азіятськими зайдами.

Нашою відповідю буде посилена праця над зєдиненням українського народу біля боєвих прапорів, що на них золотими рядами вигаптуємо наші гасла, взиваючі до помсти за Крути!

Нехай у день 29. січня 1938 року у всіх містах і селах по всіх церквах голосно заграють дзвони, а де дзвони не зможуть скликати на святу Відправу, нехай дзвонами будуть юнацькі груди! Нехай у день 29. січня падуть різкі мов удар меча слова, що в удари переміняться, нехай ллються бадьорі пісні без упину, нехай думи та мрії із дійсністю в одно сплетуться, нехай у дні 29. січня спільна голодівка насталить нам волю на труди грядучі!

І слухаймо в той день, чи з піль Чернигівщини або з Аскольдової Могили зазив до нас не прилине:

ПОРА ВЖЕ!

Нехай у двнацятій годині на дві хвилини замовкнуть голоси наші і спиниться всіляка праця, щоб було тихо, так тихо, що почуємо голос не лише тих, що катовані зідхають над святим Дніпром і над Доном, але й тих, що в могилі спочили, — щоб з нами на герць як месті духи з могили повстали, як пора настане, як буде день!

Льва-город, у грудні 1937 р.

Підписали за Центральні Організації Української Молоді:

Селянської — Інж. Зелений Петро, Лотиш Богдан,
Робітничої — Климко Михайло, Тругук Захарій.
Ремісничої — Данилишин Микола, Хамчук Стефан,
Студентської — Зубко Василь, Левицький Борис,
Стиранка Мирослав

Льотерія про плян гри.

(ІНТЕРВЮ).

Останніми часами багато і широко обговорюють у пресі зміни пляну гри Клясової Льотерії. В цій справі ми звернулися до Начального Директора Льотерійного Монополю, який нам заявив таке:

Мене зовсім не здивували листи від грачів, що появилися в кількох щоденниках.

Дирекція Польського Льотерійного Монополю дуже часто діставала безпосередньо від грачів проекти на зміну льотерійного пляну. Ці листи Дирекція все вважала дуже додатнім явищем, бо вони доказували, що грачі шукають з нею безпосередніх взаємин і не вдоволяє їх тільки посередництво колекторів. Однак такі листи нераз ставлять Дирекцію в дуже трудне становище, бо майже кожному здається, що його погляд поділяє величезна більшість грачів.

Коли порівняємо пляни льотерійні останніх 15-льотерій, переконаємося, що ці пляни дуже часто підпадали основним змінам.

Чим руководиться Дирекція, коли впроваджує зміни в плянах? — Тільки і виключно охотою застосуватись якнайкраще до побажань грачів. Коли би змагання Дирекції могли переступити межі можливого, напевне вона винайшлаб засіб, що дав би змогу всім грачам осягнути високі виграні. Однак на жаль кожна можливість має свої межі.

Льотерія крім цілі загальної, що змагає перестерегти грачів перед шкідливими наслідками азарту — має також завдання приносити дохід Скарбові Держави, тому її діяльність не є безкорисна.

Закон каже, що Міністер Скарбу означує загальну суму виграних. Завданням Дирекції є цю суму, призначену на виграні, поділити в спосіб якнайкористніший для грачів. Нелегка це справа, бо бажання грачів дуже ріжні. Одні все домагаються, щоб скасувати малі і середні виграні, переконані, що коли хтось має щастя і на його льос впаде виграна, так нехай та виграна буде така, щоб вистачила йому до кінця життя. Інші грачі твердять, що в нинішніх часах кілька тисяч золотих має таке велике значіння, що вможливить створити власний варстат праці.

Одним словом — одні хочуть мало, але великих виграних, інші жадають малих виграних, однак, щоб було їх багато, щоб кожний грач мав можливі найбільші вигляди.

Ці два напрями ніяк не можна погодити.

Коли будемо робити висновки з дотеперішніх листів, то грачів другого способу є більше і саме тому давніші виграні по зол. 300.000, 250.000 тощо, поділили на виграні по 100.000 зол., а виграні по 100.000 зол. зменшили до 75.000, що дало змогу піднести інші виграні середні і нижчі.

Роздрібнюючи виграні треба було мати на увазі також грачів першого способу — тому не ввів я змін щодо міліона золотих, а також не зніс виграних по 100.000 золотих.

Є приповідка, яку можнаб якнайкраще пристосувати до Директора Льотерії: „Ще ся той не вродив, щоб усім догодив“.

Затримати великі виграні і їх не роздрібнювати — це таки неможливе. Клясову Льотерію ввели у багатьох інших державах, однак на це ніде не найшли розвязки.

Саме тепер шукаю доріг, чи не вдалось би винайти способу, що відповідав би більш-менш цим двом вимогам. І коли хтось найде, напевне я його пристосую — хоча я переконаний, що таки всіх не задоволю. Одного грачі можуть бути певні, чого не мають в інших родах гор — ніхто і нічого не може вплинути на вигляди виграних, бо ті залежать тільки від припадку.

—o—

Чи доцільні іспитові комісії для книговодів?

Кожний купець, що веде підприємство більших розмірів, обовязаний вести книги, до яких має систематично записувати всі дані, що торкаються маєткових справ його підприємства. Доказову силу тим книгам признає закон лише тоді, якщо книги ведені правильно і вірно. Про те, хто ці книги може вести, та якими кваліфікаціями має леґітимуватись книговод — досі немає ніяких законних постанов. Тому у книговодстві, на самостійних становищах, працюють нині особи з ріжною фаховою освітою; і абсольвенти високих та середніх торговельних шкіл ріжних ступнів і ті, які покінчили ріжного роду курси, не рідко навіть особи без будьякої шкільної підготови.

Проблему вишколу книговода розвязують у поодиноких краях ріжно. На Заході за належний рівень знання книговода дбають професійні орґанізації. Кожний член орґанізації мусить обовязково, під загрозою викреслення з листи членів, відбути відповідні доповняючі курси та скласти іспити перед орґанізаційною іспитовою комісією. За це може він лекше найти місце праці для себе, за посередництвом своїх орґанізацій, які на основі виробленого серед господарських кругів авторитету запевнили собі рішальний вплив на обсаджування становищ книговодів. Лишатись поза орґанізацією — значить позбавляти себе добровільно зпромоги стати книговодом.

У Польщі роблять також заходи в тому напрямі, щоби книговодських фах поставити на відповідний рівень — очевидно при допомозі закону. В 1932. р. появились перші проекти закону про устрій звання книговода, згідно з яким від будучих книговодів вимагатимуть крім фахової освіти, покінчення щонайменше середньої школи. Одначе самі свідоцтва чи дипломи шкіл не дадуть ще права до титулу книговода. Його можна буде осягнути щойно по зложенні додаткового іспиту з книговодської практики перед окремою іспитовою комісією. У склад іспитових комісій входили би урядовці, делеґовані міністерствами, та спілку з книговодами, делеґованими орґанізаціями книговодів. Деякі бажають, щоби іспитові комісії складалися з наукових, професійних та господарських представників.

Справі поправи відносин у фаху книговодів у Польщі присвятив немало уваги і цьогорічний конгрес книговодів у Катовицях. У принятих на ньому тезах про устрій книговодського фаху теж передбачується покликування іспитових комісій. Програма іспиту вимагала би від усіх кандидатів однакову кількість практичного знання, щоб осягнути одностайний рівень кваліфікацій загалу книговодів. В дискусії над тезами у справі іспитових комісій делеґати українських книговодів звернули увагу на те, що при складанні іспитів книговодів прийдуть поважні ускладнення. Отже видвигнено справу спеціялізації практикантів книговодства. На запит, як до цього поставиться комісія, делеґати дістали відповідь, що комісії будуть при іспитуванні пристосовувати принцип спеціялізації, осягненої підчас практики: знання інших родів книговодства мало би бути лише загальне. Якщо дійсно так, то яку практичну користь матиме іспит у тому випадку, коли книговод, по іспиті, н. пр. з торговельного книговодства, перейде зчасом н. пр до обезпеченевого книговодства? Хіба такий перехід не буде заборонений? Вимоги знову про практичне знання всіх родів книговодства — не можна би перевести. Не можливе, щоби кандидат на книговода підчас своєї 3—5-літньої практики перейшов усі роди книговодства та належно їх опанував. Саме лише обезпеченеве книговодство знає цілий ряд систем, що їх важко опанувати навіть довголітньому книговодові обезпеченого товариства.

Іспитовим комісіям залишилось би лише поновне провірювання знання набутого вже в школах, на основі програми, в якій силою факту найбільше уваги мусілиб звернути на належну теоретичну підготову до виконування книговодських функцій. Покликувати комісії до тих цілей вважаю зовсім зайвим. Не переведуть вони одностайного рівня знання. Без нього може легко обходитися нинішнє книговодство, без ніякої шкоди для себе, а книговоди перестануть журитися вислідом іспиту перед їм невідомими особами. Відпаде теж і зайвий кошт оплачування іспитових такс.

Право до титулу книговода слід сперти виключно на шкільних свідоцтвах. Можна вимагати, щоби шкільні програми навчання предметів книговодства доповнювано практикою, чи то на зразок техніків чи медицини, перед остаточним іспитом, чи по нім. Тоді бодай справу унормування кваліфікацій поставиться на більше реальний ґрунт.

І. Стецїв.

Еміґраційні справи.

ФОТОГРАФІЇ ДО БРАЗИЛІЙСЬКИХ ВІЗ.

Від дня 1. листопада п. р. усі власники еміґраційних пашпортів, що вибираються до Бразилії, мусять при візі представити по 4 фотографії ан фас і по 4 фотографії в профілю. Обовязує це голов родин, на яких імя виставлений пашпорт та всіх членів родини, що мають окремі пашпорти. Жінка й діти, що находяться на пашпорті чоловіка, не потребують ніяких фотографій. Коли хтось не предложить фотографій, візи не дістане.

ДЕВІЗОВІ СПРАВИ

При полагоджуванні девізових внесків для еміґрантів звертають увагу на те, щоб суми, що їх еміґранти задумують вивезти за границю, були подавані в чужій валюті. При внеску до Девізової Комісії треба водночас подати рівновартість тієї суми в золотих.

Квоти 200-золотові від пашпорту повинні еміґранти перевозити також у чужій валюті, а не в золотих. Це охоронить еміґрантів перед низиском і втратами при виміні валюти після приїзду до еміґраційного краю.

ПРИПИНЕННЯ ЕМІҐРАЦІЇ ДО УРУҐВАЮ.

На основі телеграфічного зарядження центральної уруґвайської влади, уруґвайський консулят припинив аж до відкликання дальшу видачу віз. Відноситься це до всіх власників афідавітів, як також і до тих, що мали намір виїхати на підставі показової квоти у висоті 400 ам. долярів від особи.

Всі особи, які дістали вже згоду етатових консулятів на видачу візи, зможуть виїхати до Уруґваю. Еміґраційний Синдикат звертає увагу, щоб усі ті особи якнайскоріше виїхали, бо можуть прийти дальші зарядження, які ще більше загострять можливости виїзду до Параґваю.

Уруґвайський консулят у Варшаві у звязку з забороною видавати візи припинив приймання осіб для стягання протоколярних зізнань.

Причини припинення еміґрації до Уруґваю не є офіційно відомі. Одначе слід припускати, що загострення мають звязок з новою політичною ситуацією в Бразилії і служать забезпеченням границь перед напливом чужого елементу.

ЗИМОВИЙ ПОРТ У КАНАДІ.

Транспорти еміґрантів до Канади, з огляду на те, що залив св. Лаврентія замерз, висідати будуть у Галіфаксі, а не в Монтреалі або Квебеку. Відноситься це до всіх транспортів, починаючи вже від другої половини листопада.

Еміґранти, що вибираються до місцевостей у східній Канаді (провінції Квебек та Онтаріо), у звязку з висідкою в Галіфаксі мусітимуть платити вищу ціну залізничого білету, а власники препейдів будуть доплачувати ріжницю за переїзд із Галіфаксу.

КОНСУЛЯРНІ ПАШПОРТИ ДО АРҐЕНТИНИ.

Як відомо, реемігранти, власники консулярних пашпортів, як одиноких доказів їхнього попереднього побуту в Арґентині, можуть старатися про поворотні візи до Арґентини. Консулярний пашпорт мусить за кожним разом провірити арґ. консулят. Тепер вимагає консулят, щоб при пересилці пашпорту до провірення подавати одночасно дату попереднього приїзду еміґранта до Арґентини, тобто дату, коли еміґрант перший раз брав візу в арґентинському консуляті у Варшаві. Щойно коли в консуляті провірять, що справді в тім часі видали еміґрантові візу, западає рішення видати йому другий раз візу.

Еміґраційний Синдикат пригадує, що кожний консулярний пашпорт мусить бути потверджений у Міністерстві Закордонних Справ, що коштує 1.65 зол.

ТРАНСПОРТИ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ НА САНТА РОЗА.

Транспорти переселенців на кольонію Санта Роза виїдуть у грудні 1937 р. і січні 1938 р., тобто вони на місяць припізнені. Еміґранти переселенці на кольонію Санта Роза, як загалом усі еміґранти до Бразилії мусітимуть перед одержанням візи складати іспит з читання і писання в мові, якої уживають

Літературна сторінка.

Історичні емалії Ю. Косача.

(Юрій Косач: „ЧАРІВНА УКРАЇНА", Львів 1937. В-во „Дзвонів", ст. 142. Обгортка В. Перебийноса.)

Остання цьогорічна збірка новель Косача — третя з черги! — може рахувати на більший успіх, ніж попередні з огляду на свої сюжети, всі надихані патріотизмом. Дотого і книжка видана роскішно, з гарною барвистою обгорткою Перебийноса, а може найголовніше те, що її заголовок обіцює читачеві патріотичну лектуру. Коли хто хоче може дошукуватися провідної нитки зазначеної в заголовку в усіх чотирьох новелях, хоч як відомо, що сучасні автори рідко охрещують свою книжку з думкою про ввесь її зміст.

Ю. Косач переносить нас у „Чарівній Україні" в чотири ріжні середовища; тільки одне з них українське; в інших Україна є тільки далеким тлом, на якому зарисовуються змальовані постаті. Перша новеля використовує таку улюблену новелістами (вже і нашими) тему, якто „у скрутну життя хвилину", коли вояк думає про неминучу смерть, зявляється нараз жінка, що подає йому помічну руку. Косач зумів цю тему обновити зовсім новим мотивом. Навіть сама тема не виступає тут на перший плян, а запоморочлива до нестями атмосфера, де кров громадянської війни зливається з кровою, яка бє юнакові в голову від любови, про яку він і не думав.

Три дальші новелі присвячує Косач сюжетам чисто історичним. Він бере рідні постаті, звязує їх з якимсь історичним моментом, щоб кинути жмут світла на людей та на середовище, які ми досі не звязували з нашими земляками і нашою історією.

Чи уявляє собі хтось з нас українського молодого фільософа на тлі Парижа 1830 р.? Чи ми пробували коли уявити собі, як розвивалися в голові нашого земляка перші його погляди на світ і на людину у добі, про яку наша література вся мовчить?

Косач вибирає тільки один момент з життя молодого Савича. Правдивий цей момент чи ні? — для новеліста неважне. Важніше булоб друге, чи він характеристичний для тодішніх настроїв. У даному випадку для нас важна атмосфера, в якій працював ум молодого самотника і чудака. Щойно завдяки історичним знахідкам І. Борщака, ми за останні роки починаємо звикати до думки, що наші земляки знали Париж і перед 1919. роком, і то знали його краще, ніж примусові аматори-дипльомати, які їхали туди видавати гроші і гикатись. Косач хоче передати літературним малюнком те, що Борщак робить як історик на підставі документів.

„Вечір у Розумовського", на якому грає великий Бетговен це ще більша ревеляція. Ця тема вже використана одним чужим письменником, очевидячки не в нашому дусі, не з тими всіми подробицями, які надають їй риси нашої історії. Вже сама сміливість автора, який зважується показати нам геніяльного композитора серед наших людей, вказує на його ширину таланту, на його дальші спроможности.

Навіть наші давні забуті віршописці — мандрівні гуманісти, що шукали свободи в собі і поза собою оживають перед нашими очима в одній Косачевій новелі. Неодин прочитавши фрагмент такої історії буде приневолений познайомитися з її ширшим тлом, з якого автор у його позичив.

Багата, барвиста мова, власний стиль — без педантизму і штучних окрас залишає читачеві враження, від якого він не звільняється, відложивши книжку на бік. Автор у передмові старається пояснити читачеві, у чому ріжняться такі картини від звичайної новелі і від історичних нарисів. Вони нагадують нам емалії, випалювані в огні, дбайливо і довго вигладжувані, спокійні в матеріялі, а теплі своїми сконденсованими колірами.

м. р.

Смерть трьох польських письменників.

Вчора помер у Варшаві відомий польський повістяр і діяч Андрій Струг, ур. у 1873. р.; його правдиве прізвище Тадеуш Ґалецький. Струг був одним із нечисленних сучасних польських письменників, що продовжували у своїх творах духовий напрямок, зазначений іще перед війною. Він належав до палких демократів і антимілітаристів, ворожо настроєний до всяких проявів державної диктатури та „соціялізації громадянства". Перед війною в польській літературі належали до того самого напрямку Жеромський, Серошевський і Даніловський.

Від хвилини вибуху війни Струг належав до передових старшин „Стшельця" Пілсудського, після війни боронив і надалі тих самих ідей національної та індивідуальної свободи і протестував проти їх обмежень. Якийсь час був сенатором, але згодом зрікся всяких суспільних, хоч би пів-офіціяльних, становищ і не хотів приняти ні вибору на члена Польської Академії Літератури ні державного ордеру. Двічі дістав в останніх роках літературну нагороду: м. Лодзі і з фонду ім. Ожешкової.

До найбільше відомих його творів належать: „Підземельні люди", „Завтра", „Зі споминів старого симпатика", „На твердій службі", „Історія одного стрільна", „Наші батьки", „Портрет", „Гроші", „Могила невідомого вояка", „Покоління Марка Свіди", „Поворот", „Фортуна касієра Співанкевича", „Ключ безодні", „Жовтий хрест". Свою останню повість „Міліярди" видав він кілька тижнів тому.

У минулих двох тижнях померли майже одночасно ще два польські письменники, один ветеран, член Академії Літератури Болеслав Лесміян, другий молодець, що ледви починав жити Збігнев Уніловський.

Лесміян — поет лірик, що видав усього кілька збірок поезій. Перші вийшли ще в добі „Молодої Польщі". Найзамітніші з них „Розтайний сад" (1912. р.), „Левада" (1920. р.) і „Тінистий напиток". Його поезія — замкнена в собі, відокремлена від дійсности, вся звернена на красу природи. Він відкрив у природі нові тони та нові колірі, наче ті давні автори казок з буйною уявою, що вміли добачувати поза живинами та рослинами — добрих і злих духів. Лесмян зумів поєднати патетичну поезію доби символізму із вимогами сучасної поезії вже повоєнної. Читали його мало і широка публика ледви знала його прізвище.

Збігнев Уніловський, що помер у 28. р. життя залишив уже кілька книжок, з яких деякі були „сензацією сезону". Його повість „Спільну кімнату" сконфіскували за те, що це був пашквіль на варшавські літературні відносини. Перший том його новель „Людина у вікні" представив його як талановитого маляра людських пристрастей. Його великий темперамент тягне його в далекі подорожі. З мандрівок по південній Америці дає дві книжки „Жито в джунглі" і „Морський щоденник", де відтворює своєрідну нудьгу людей відірваних від рідного грунту. Найбільшу вартість має нескінчена повість „20 років життя" (виданий 1 том) — сильно автобіографічна, що давала психольогічний образ розвитку пролетарської дитини.

Літературна хроніка.

ВЕЛИКІ ФРАНЦУСЬКІ НАГОРОДИ.

На грудень припадають що-року найбільші французькі нагороди: нагорода „Гонкурів", ім. Теофраста Ренодо, „Феміни", „Ренесансу" та інші.

Найбільшою подією є звичайно нагорода Академії Ґонкурів, яка старається звернути увагу на новий талант або наскрізь оригінальний твір. Цього року дістав її Шарль Плінів, 40-літній бельгієць. Він дав досі одну більшу повість „Подружжя" у минулому році. Її переклали кілька місяців тому і на польську мову. Вже за цю повість згадували його імя минулого року серед кандидатів. Нагороджена цьогорічна повість „Фальшивий пашпорт" — це спомини політичного аґітатора. Вона складається з пятьох ріжних оповідань, що освітлюють громадянські та революційні події сучасної доби.

Французька преса звертає увагу, що за час, як істнує нагорода Ґонкурів, уперше дістає її письменник зпоза кордонів Франції.

Нагороду Т. Ренодо дістав Жан Рожіссар п. з. „Меревалль".

Великою сензацією є нагорода признана членами жюрі „Феміна".

З СІЛЬСЬКОЇ НАЙМИЧКИ — НАГОРОДЖЕНОЮ ПИСЬМЕННИЦЕЮ.

Ця нагорода призначена Раймонді Весан за повість „Село". Її авторка ще зовсім невідоме прізвище у французькому світі. Її каріера зовсім небуденна. До 17-го року вона була неграмотною сільською дівчиною на глухій провінції Беррі. Вона пасла корови і займалася господарством як бідна наймичка. Її батьки були такі бідні, що навіть не могли посилати її до школи. Щойно в 17. р. життя почала вчитись читати. Що спонукало її приїхати у Париж? — важко відповісти. Та з хвилиною, коли навчилася читати кинулася на книжки як голодна. Почала ходити на курси, виклади, концерти і до музеїв. Не знаючи прізвищ великих письменників, композиторів і малярів — самостійно відкривала їх величину, коли знайомилася з їх творами. Її духовий розвиток ішов уперед так швидко, що кілька років пізніше вона вже могла вийти заміж за письменника. Він — швайцарець. Відкривши в жінки талант до пера, заохотив її списати дитячі спогади. Так зродилася дуже оригінальна книжка „Село", тепер нагороджена.

ПОМЕР СЕКРЕТАР ФРАНЦУСЬКОЇ АКАДЕМІЇ.

Становище незмінного секретаря Франц. Академії займав Рене Думік, відомий критик, автор популярної історії французької літератури, студій про Лямартіна та Жорж Санд і постійний театральний справоздавець, колись редактор великого журналу „Реві де Де Монд". Він мав великий вплив при виборі нових членів до Академії і боронив совісно традиції цієї установи. Завдяки йому Академія мала щораз більше представників із ріжних ділянок громадської діяльности людей незвичайно заслужених і загально шанованих, але щораз менше — великих та оригінальних письменників.

АНГЛІЙСЬКА ПОВІСТЬ ПРО ЕВРОПЕЙСЬКУ КРІЗУ.

Хто не знає англійської мови зможе у свіжо виданім німецькім перекладі зазнайомитися з одною повістю англійського письменника Роберта Стефена Бріфо п. з. „Европа, дні непевности". Автор має нині 61 років і багате минуле; він студіював математику, фізику, був хірургом підчас світової війни у кольоніях, пізніше студіював біольоґію та соціольоґію.

Автор пробував у своїй повісти дати образ передвоєнної Европи, яка поволі вмирає. Її герой Юліян Берн — англієць із старої аристократичної родини, що має звязки по всій Европі і поза нею. Батько призначає його на дипльомата або банковця, але він займається студіями для власної освіти — біольоґією. Війна кидає ним на всі боки і він зустрічається з людьми в ріжних середовищах. Саме малюнок атмосфери тієї Европи, що перемінюється та реагує щораз-то інакше на події, які стирають із поверхні її давню культуру є головною метою і найбільшою прикметою повісти написаної людиною великого знання та непересічної інтелігенції.

ЩО ЧИТАЮТЬ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ?

Чеський часопис „Лідове Новіни" розписав анкету між своїми читачами на тему: яка є найцікавіша книжка 1937 р.? Відповіді є дуже характеристичні для лектури широкої читальної маси в Чехословаччині.

На першому місці стоїть недавно видана повість Карла Чапека „Перша шихта" (про яку ми вже згадували на цій сторінці), повість Марії Пуйманової „Люди на перехресті", новелі Івана Ольбрахта з життя підкарпатських жидів, елегії Ярослава Сайферта з нагоди смерти Масарика, Йосифа Чапека життєві роздумування в книжці „Кульгави путнік", чехословацький роман кольоністів „Пушта" Йосифа Кнапа, повість Ягона Гостовського „Дім без пана" і Незвали „Універсельний грабар".

З чужих авторів перші місця заняли Жуль Ромен своєю великою повістю „Люди доброї волі", Антон Кулеп за „Село над рікою", Йолияв Фельдеш за „Вулицю Кота-Рибалки", далі Ґрав за повість про Клявдія, Шевальє за повість із французької провінції, Вольф за „Війна Понтія Пилата", Фойхтванґер за „Фальшивий Нерон".

На інші книжки, не чисто літературні, впали голоси на плян Баті, як перебудувати економічно чехословацьку державу, на Бляги „Соціольоґія інтеліґенції", Чапека розмови з Масариком, Колліх'а „Гроші і політика", Стравінського спомини з життя, Арне Новака „Дух і нарід", Шуотаса „Історія людства", Кареля „Людина — невідоме єство", Немеца „Душа рослин", навіть... словник чеської мови.

Дуже характеристичне явище, що між авторами нема зовсім згадки про совітських і німецьких письменників.

Сторінка без політики.

Висвітлення траґедії в Маерлінґу.

Траґедія в замку Маерлінґ, яка стала темою до багатьох повістей, фільмових сценарів основаних на тих повістях і доповнених фантазією режисера, по тисячах здогадів поширюваних покликаними й непокликаними людьми — здавалосяб, що перейде до історії як нерозвязана загадка. Проте Маерлінґ знов ожив на світі і тайною заперед сорок літ знову цікавляться люди науки й літератури. Особливше зацікавлення для загадки Маерлінґу виявляє Франція. Діється це може за спонукою недавно там випродукованої фільми, опрацьованої на основі нещасної любови сина цісаря Франца Йосифа І. архикнязя Рудольфа та його наслідника до дуже гарної і молодої баронівни Марії Вечери.

Пригадаймо собі заложення цієї кривавої любовної драми, що її сценою був двір цісаря, основою — як дехто каже — найживучіші справи австро-угорської монархії.

Архикнязь Рудольф, одинокий син цісаря, нещасливий у подружжі, яке заключив не з любови, але для добра держави. Наслідник престолу виломлюється в багатьох випадках зпід товариського шаблону і зпід риґору етикети та двірських звичаїв. Він душиться в етикеті двірського життя, не терпить атмосфери свого власного дому, має інші аспірації від тих, які хотів би впоїти в нього батько, словом, він інший, ніж повинен бути. Шукає забуття в забавах, вині та гульні. Іноді йде він між простолюддя.

Баронівна Марія Вечера зробила на нього величезне враження. Він пізнав її поза двором, бо ця молода жінка була все таки за „низько" уроджена, щоб могла бувати в сальонах Бурґу. Молода дівчина відплачується архикнязеві гарячою першою любовою. Настає ідилля, яку закаламучують: цісар, цісарева і дружина архикнязя Стефанія. Архикнязь передбачує, що мусітиме розставатися з коханою. І вона знає, який буде кінець їх любови. Виїзджають до Маерлінґу. Рано знайшли їх мертвих. Найпопулярніша версія каже, що вони відібрали собі обоє життя.

ДВІ КНИЖКИ.

На французькім книгарськім ринку появилися недавно на тему любовної траґедії в Маерлінґу дві книжки. Першу з них під наголовком „Спомини з віденського двору" написав архикнязь Леопольд, автором другої книжки „Правда про Маерлінґ" є барон Lafaurie. Ця остання книжка зовсім нова і вийшла з друку щойно перед трьома місяцями. Обі книжки наробили чимало шуму й викликали оживлені полеміки в цілій Европі.

Архикнязь Леопольд реєструє поголоски, сплетні і вкінці версії, оперті на урядових даних.

СПЕРШУ РОЗБИЛА ПЛЯШКОЮ ГОЛОВУ

Перша версія подає, що Марія Вечера завдала престолонаслідникові сильний удар в голову пляшкою. По вибуху своєї любки архикнязь застрілився, опісля й Марія відібрала собі життя. За такою розвязкою промовляють знайдені відломки пляшки в спальні замку, про що згадує в офіціяльнім рапорті візваний до денатів лікар.

Друга версія каже, що архикнязь відібрав собі сам життя, бо тайна поліція викрила змову що він її снував разом із архикнязем Іваном Сальватором. При допомозі тієї змови мав Рудольф загорнути для себе мадярську корону. Наслідник престолу числив, що мадяри погодяться на те, щоб на королівському престолі засіла поруч нього Марія Вечера.

Третя версія: Марія Вечера отруїла свого любимця тому, що він не хотів з нею подружитися.

Вкінці четверта версія, найпопулярніша: обоє рішилися разом умерти; Рудольф застрілив спершу її, відтак себе. За цим промовляють листи обоїх. Рудольф писав до князя Бреґенції: „Мушу вмерти, бо так мені наказує честь. Хай Тебе Бог благословить!" А Марія з матірю ось як прощалася: „Умру разом з Рудольфом. За сильно любимося. Даруй мені мамо, адіє! Твоя бідна Марія". Вкінці Марія написала також прощального листа до графині Ляріш, своєї приятельки й повірниці, у якому теж згадує про самогубство.

Ці листи здавалося би не викликують найменших сумнівів. Але противники цієї останньої версії твердять, що листи є апокрифами, що треба вміти їх читати... І знову все закривається мрякою тайни.

ХТОСЬ ТРЕТІЙ УБИВНИКОМ.

Навіть лікарські оречення й висліди секції суперечні. Після одних даних мав архикнязь умерти від кулі, яка увійшла в черел за правим ухом і вийшла за лівим. Інші джерела подають біг кулі зовсім навпаки. Тому, що архикнязь не бувліваком — отже хтось третій мусів його вбити. Чи вбивником була Марія, чи хто інший, насланий тайною поліцією?.. На цій точці знову повно здогадів. Всі кажуть, що буцімто його застрілив і відтак переніс до спальні якийсь товариш піянства, інші знову, що вбивником був просто один із гаєвих, коли застав незнайомого мужчину „ін флягранті" зі своєю дочкою.. Далі мова, що дядько Марії, іменем Бальтачі, застрілив наслідника престолу з пімсти за сплямлену честь родини, вкінці вказують теж на князя Бреґенції, який любив молоду баронівну безмежним кохайням і старався за її руку.

Архикнязь Леопольд кінчить свій твір заявою, що тільки свідки траґедії: граф Гойос, станґрет Братфіш і льокай — приявні в замку траґічної ночі, знали правду.

Друга книжка на цю саму тему — барона Ляфорі — подає нові подробиці і дає вже остаточну розвязку загадки.

В першу чергу виявляється, що архикнязь Леопольд не був навіть поінформований, хто супроводив цю любовну пару в часі, коли їх жахлива смерть получила, чи пак розділила. Крім цих трьох, про яких згадує архикнязь Леопольд, був ще в замку князь Филип Кобурґ. Той довірочний дорадник і повірник наслідника престолу поділився зі своїм сином одною з найбільших тайн, яку знає історія мин. століття. Син по багатьох літах виявив цю тайну баронові Ляфорі, який щойно по трицяти літах рішився її опублікувати.

НЕВЖЕ РОЗВІЯНА РОМАНТИЧНА ЛЕҐЕНДА.

Критичної зими на початку 1899. р., вдалося цісареві Франц Йосифові І. переломити вкінці впертість свого сина. Рудольф рішився зірвати з Марією. Повідомив її без обиняків, що мусять обоє розійтися. Амбітна баронівна, вжалена до живого, просила Рудольфа востаннє стрінутися з нею на самоті, здалека від очей тисячів шпигунів, які за ними на кожному кроці стежили. Умовилися вони на 29. січня в мисливськім замку Маерлінґу. Обоє перебули цілий день на самоті. Панове ґр. Гойос і князь Кобурґ полювали в околиці. Марія плакала. Рудольф не вмів її потішити. При вечері царила могильна тиша.

В ночі збудив льокая архикнязя Рудольфа гук вистрілу. Мерщій побіг він до кімнати свого пана. Виважив зачинені двері і вбіг до спальні. Рудольф лежав впоперек ліжка з великою раною у череві і розчерпленою головою. В куті конала Марія — задушена. На килимі — мисливська рушниця і бритва. Вистало кинути оком на те, що діялося в кімнаті, щоб усе зрозуміти: Марія, у приступі божевілля, завдала любовникові жахливу рану бритвою. Рудольф, в останній хвилині добув ще в себе стільки сил, що у своїй обороні схопив її за горло і вдушив. Відтак відібрав собі життя вистрілом з мисливської рушниці.

Така нова версія, найправдивіша мабуть, бо походить з добре поінформованого джерела.

Нема у ній нічого романтичного, нічого гарного, радше навпаки: мерзота та гидь.

О. С. Ковалів.

КОРАБЕЛЬ — ЦІЛЬ

В одній із французьких пристаней стоїть саме тепер небуденний корабель. На його чердаку не буде ні вантажу, ні капітана, ні керманича. Та цей корабель-марево буде плавати по морі, маневрувати серед інших воєнних кораблів і буде теж виконувати всі прикази головного команданта.

Цей корабель буде ціллю підчас маневрів французької фльоти. Кермувати ним будуть при допомозі радія з адміральського корабля. Літаки будуть скидати на нього бомби, панцирники будуть його обстрілювати з гармат важкого калібру, підводні човна пускатимуть у нього свої міни.

Корабель-ціль покритий цілий сильним панцирем, так що стрільна і міни зможуть йому лиш невеликі шкоди накоїти.

До цієї пори як ціль підчас маневрів служили звичайно або старі кораблі, що вже вийшли з курсу, т. зв. „кальоші", або дерев'яні величезні щити, що плавають по морі, або надбережні скали.

Тепер французька фльота буде обстрілювати підчас маневрів правдивий воєнний корабель, який свобідно буде зміняти своє положення і напрям і який зможе теж втікати зпід ворожого прицілу.

НЕЩАСНА МІЛІОНЕРКА.

Нюйорські біржеві крахи, які настають один за другим, пустили чимало людей із торбами. Також і багачам далися вони в знаки.

Один з париських часописів помістив недавно статтю про „бідних Морґанів і Вандербільдів", які з нетерплячкою шукають вістей про настрої „Валь-стріт".

В тому теж часописі поміщена була новинка про вдову якогось американського міліонера, яка приїхала І. клясою „Нормандії" до Европи, миляного, кавчукового, рибного, чи якогось іншого.

Вдову зустрінули у пристані приятелі. Вона розплакалась при них:

— Я зруйнована, зруйнована!.. Щож мені тепер діяти? Як жити?

— Не зневірюйтеся, пані, біржа змінчива. Не все ще пропало.

— Так, я знаю, знаю, а всеж таки це страшне!...

— Нещасна! Невже ви все стратили?

— Все, все!.. Лишились ще якісь там дрібні. Найбільше 3—4 міліони долярів. Щож я бідна буду тепер діяти?!...

Веселе.

ЗАЗДРІСНИЙ ПЕС ПРИЧИНОЮ РОЗЛУКИ НАРЕЧЕНИХ.

Молоді, закохані люди найрадше перебувають на самоті. Кожний третій є для них зовсім зайвою перешкодою, хочби тим третім була навіть... собака.

Найкращим доказом того є саме подія, яка недавно трапилася французькій акторці Жене Марнак, яка одного разу сиділа „на чайочку" зі своїм нареченим в ресторані гостинниці недалеко Елізейських піль. Її вірний пес сидів спершу спокійно, одначе згодом почав хвилюватися, гаркотіти зі заздрости і раптом скочив на свого „конкурента" і вкусив його в лице.

Вкушений наречений скрикнув произливо, багато гостей втікло з ресторану, думаючи, що пес сказився. Одначе причиною несподіваного нападу собаки не була скаженина, лиш заздрість. Ця собача заздрість коштувала артистку доволі дорого, бо не тільки що наречений зірвав з нею, але ще й заскаржив її до суду, домагаючись 500.000 франків відшкодування, мотивуючи своє домагання опоганенням лиця на ціле життя

—o—

ВЕСЕЛЕ.

Між приятельками

— Чи ти вийшлаб заміж за старшого пана, марнотратника?

— Кілько він має років і кілько може розтратити?

З польської преси.

Хто матиме рішальний голос у Сх. Галичині?

„А. Б. Ц.", орган б. ОНР, у числі з 11. ц. м. (ч. 392) пише:

Полк. Г. Пашкевич заявив на засіданні голов повітових комітетів порозуміння польських суспільних організацій, що осередком консолідації польського громадянства на терені Галичини будуть лише секретаріяти порозуміння польських суспільних організацій з ген. Токажевським. Ні ОЗН, ні ніякі інші політичні групи польської суспільности на цьому терені не зуміють перевести консолідаційної акції. Відношення секретаріяту порозуміння до ОЗН прихильне, але його політики не будемо „векслювати". Крім того полк. Пашкевич заявив дня 19. листопада ц. р. на сходинах голов „звйонзку земян", що у Сх. Галичині ОЗН не буде вести акції, лише діятимуть комітети порозуміння польських суспільних організацій. Цікаве теж, що на зїзді пеовяків-легіоністів один з учасників цього зїзду зголосив внесок, щоб ОЗН у Сх. Галичині приступив до комітету порозуміння польських суспільних організацій.

Дотепер — кінчить „А. Б. Ц." — ми чули про приступлення до ОЗН; тепер наглий відворот, ОЗН має приступити до комітету порозуміння суспільних організацій. Це називається правдива консолідація

Отже з цього виходить, що ендеки можуть дійсно тріюмфувати. Саме під впливом нечуваної нагінки україножерної преси та протиукраїнських виступів Грабських, Гломбінських, Ромерів, Пашкевичів та інших повстав цей секретаріят порозуміння польських суспільних організацій, щоб змобілізувати всіх поляків з цілої Польщі проти українців. Рішальний голос у цьому секретаріяті мають на ділі далі ендеки. Про це повинні памятати всі українці і витягнути з цього факту відповідні висновки.

—o—

Акція, яку варто наслідувати.

ПІД УВАГУ ВСІМ.

Пишуть нам:

У нашому селі Сопові, пов. Коломия, завязався отсе, головно завдяки місцевому парохові о. Грабовецькому, комітет для несення зимової помочі місцевим незаможнім і шкільній дітворі. Кожна хата зобовязалася зложити у тій цілі на руки комітету по 1 кг. збіжжа від одного морга. Є надія, що тим способом місцеві бідаки знайдуть неабияку підтримку і зможуть щасливо перетрівати злидні зими. Цей крок свідчить вимовно про те, якто неодну пекучу справу наше українське село зуміє завдяки добре зрозумілій солідарности розвязати у свому власному обсязі, запобігаючи таким робом ріжного роду незадоволенням та взаїмним тертям, що розєднують сили нації.

Цікаво заразом згадати, що і до другого свого завдання, себто до зимового дожившлювання шкільної дітвори, наш комітет забрався у високо педагогічний спосіб. Снідання будуть розділювати поміж усю шкільну дітвору, а не тільки поміж бідних, як це було давніше. Не можнаж у невинні серця наших дітей уже змалку вливати отруйні суспільні клясування та негодування.

Як в одному, так і в другому поступок нашого села нехай служить добрим прикладом для тих, у яких справа організування зимової допомоги ще не поладнана. Зима йде. Памятаймо, що тільки взаїмною помічю і солідарністю зуміємо перетрівати тяжке лихоліття, зберігаючи єдність народу з думкою на намічену ціль. Іко.

—o—

Еспансько-французький кордон замкнений.

Авас повідомляє: Еспанська національна команду Іруну повідомила вчора (пятниця) французьку поліцію, що до 20. грудня буде еспансько-французький кордон замкнений. Не зважаючи на те, пополудневий експрес приїхав з Іруну до Ганді — що правда, припізнений.

Еспанська влада не дала ніяких вияснень у тій справі. Мабуть національне командування приготовлює на найближчий час офензиву.

НАЦІОНАЛЬНІ КРУЖЛЯКИ ЗБОМБАРДУВАЛИ АЛІКАНТЕ.

Вчора в годині 16.40 появились перед Алікантe кружляки: „Балеарес", „Альміранте Сервера" і „Канаріяс" та бомбардували місно 15 мінут; надбережні батерії відповіли вогнем. Одна особа згинула, 34 ранено; шкоди невеликі. Як кружляки відплили, на небі появилася луна.

Авас подає, що у Аліканте згинуло 2 особи.

Змова на життя мін. Дельбоса і ґенерального ґубернатора Альжиру.

Французька поліція переловила 2 листи до арештованого перед місяцем терориста мадяра Кольомана Будая. З цих листів виходить, що Будай підготовляв замах на мін. Дельбоса — підчас його подорожі по Середущій Европі — та на ґенерального губернатора Альжиру.

На основі інформацій з Парижа праська поліція арештувала автора тих листів, б. вояка чужинецької леґії, який заявив, що не має ніяких спільників.

Підозрівають, що Будай брав участь у замаху на югославянського короля Олександра.

Даймо „Просвіті" гідну матеріяльну підтримку! Вона мусить рости й міцніти, бо Нація хоче й мусить жити та розвиватися.

По широкому світі.

Б. совітський ґенерал Крівіцький, заявив, що ГПУ визначило надгороду за його голову й обіцяв здемаскувати методи ГПУ.

Польський посол у Букарешті Арцішевський відвідав французького міністра Дельбоса.

Про французько-румунські розмови в Букарешті підчас побуту мін. Дельбоса появивсь урядовий комунікат.

Провідник німецької гітлерівської молоді Бальдур фон Ширах приїхав до Стамбулу, відкіля вибирається до Букарешту.

Командант британської ескадри в Шангаю Літл виїхав до Гонкону

Секретар американської комуністичної партії заповів, що партія дальше вербуватиме добровольців до Еспанії, не зважаючи на заборону.

Британський уряд рішений відкликати зі Середземного Моря 2 патрольні ескадри з огляду на те, що ситуація там покращала.

У Франції викрито соціялістичну військову організацію, яка має сильну міліцію та розвідчу службу.

Австрійський уряд повернув Габсбурґам частину їхніх дібр з винятком віденського Бурґу, палати в Шенбруні, двірських пивниць, звіринця в Ляйні, 6-ох камениць у Відні та дібр у Льобав.

З польських справ.

ЗМІНИ В КОМАНДІ ЛЕҐІОНІСТІВ.

Виленське „Слово" пише, що віцемарш. Шецель, заступник головного команданта „звйонзку леґіоністів", зрікся свого становища тому, що між ним і полк. Коцом дійшло до непорозуміння у справі створення парляментарного клюбу О. З. Н. У головній команді перестали виконувати теж свої обовязки пос. Бженк-Осінський і пос. Бичиньський.

ВИБІР КРАКОВА НА КОНҐРЕС ЛЮДОВЦІВ — МАНІФЕСТАЦІЄЮ.

Часописи „Стронніцтва Людов"-ого поміщують такий характеристичний поклик: „Галицькі групи зазнали в останніх часах найбільші жертви для „людової" справи. Нехай для них бодай частинною сатисфакцією буде те, що найближчий конґрес „Стронніцтва Людов"-ого відбудеться у Кракові. На цьому конґресі не може не бути ніодного селянського делеґата з інших дільниць Польщі. Збільшені кошти подорожі на конґрес повинні покрити солідарно всі людовці з цих теренів".

МІН. ПОНЯТОВСЬКИЙ ЗА НЕПОДІЛЬНІСТЮ РІЛЬНИХ ГОСПОДАРСТВ.

По розмовах мін. Понятовського з поодинокими послами в соймових кулуарах почали кружляти поголоски, що міністр хліборобства

з'ясив своє становище і згодився на зголошений до сойму проект пос. Бартчака у справі неподільности рільних господарств.

ЗБІЛЬШЕНА АКТИВНІСТЬ П. П. С.

В неділю 12. і 19. грудня ц. р. ППС. назначила 35 публичних зборів. Ці збори організують класові професійні союзи для поодиноких професійних союзів і всі дільниці ППС. для членів партії. На всіх цих зборах мають приняти однозгідні політичні резолюції.

НОВА ПРОТИУКРАЇНСЬКА ОРҐАНІЗАЦІЯ.

На днях відбулись у Львові в університеті збори нової орґанізації, що її творить відомий україножер проф. Грабський. Нова організація буде називатись „Польске Зєдночене Праци на Зємі Червеньскей". У зборах узяв участь між іншим ректор Кульчиньський і ґен. Карашевич-Токаржевський. Ректор Кульчиньський висловив свою радість з приводу створення нової орґанізації під проводом проф. Грабського.

—o—

АМБАСАДОР ЮРЕНІЄВ НЕ ВЕРНЕТЬСЯ ДО БЕРЛІНА.

БЕРЛІН. Совітський шарже д'афер зявився вчора в міністерстві закордонних справ і заявив, що совітський амбасадор Юренієв вже не вернеться на своє становище в Берліні.

—o—

НОВИНКИ.

— ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі щомісячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети та 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним передплатникам щомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку! Точний передплатник „Діла" складає за рік Бібліотеку „Діла" з 12 томів!

— „Хром", Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перефасоновує і переробляє уживані футра за найновішими моделями. —?

— Цілу рекляму „Пром.-банку веде від 1. грудня ц. р. бюро реклями „Фама", Львів, Гродзіцьких 1., тел. 244-31.

— Т-во „Молода Громада" уладжує в неділю 12. ц. м. вечором для членів Андріївський Чайний Вечір.

— Найкращий дар на св. Миколая та на Ялинку Вашим Дорогим, це добра книжка УЗЕ, півскірок зол. 150, твори Стефаника зол. 20, Великий Атляс України зол. 30, Співаник Червоної Калини зол. 28.50, Історія УСС зол. 15, Золоті Ворота зол. 15, Твори Черемшини зол. 12, Історія України зол. 16 та величезний вибір інших гарних та добрих книжок, зокрема для дітей — У книгарні „Рідної Школи", Львів, вул. Сикстуська ч. 20.

Звичайні Загальні Збори

НАУКОВОГО ТОВ-А ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ
в неділю 26. грудня ц. р. в салі Музею НТШ при вул. Чарнецького 24. І. пов. Початок в 3.30 год. попол.

Денний порядок:

1. Відкриття Заг. Зборів.
2. Принятття протоколу з попередніх Заг. Зборів.
3. Звіт із наукової діяльности Товариства.
4. Звіт із діяльности Виділу.
5. Звіт Контрольної Комісії.
6. Уділення абсолюторії.
7. Вибір нового Виділу.
8. Запити й внески.

ЗА ВИДІЛ НАУКОВОГО Т-ВА ІМ. ШЕВЧЕНКА
Д-р І. Раковський, голова. **Д-р І. Крипякевич**, секр.

— **„Література і суспільне життя".** Виклад на цю тему в серії Академічних Вечорів виголосить д-р М. Гнатишак у неділю 12. ц. м. в салі „Української Бесіди". Початок: год. 6. веч.

— **„Католицька виховна ідея"** — виклад о. Ір. Назарка ЧСВВ. із циклю прилюдних викладів на виховні теми відбудеться в неділю 12. ц. м. в салі бібліотеки т-ва „Просвіти", Ринок 10. о год. 17. Вступ вільний.

— **Вистава образів і графік** В. Брайтера і І. Валькера отворена щодень між год. 11—14 у виставовій кімнаті львівського Союзу пластиків при вул. Ділуницьких 1.

— **Винагорода за надчисельні години.** Шкільні кураторії видали розпорядок у справі додаткових винагород учителям фахових шкіл за надчисельні години. Винагороду устійнено на 12 зол. місячно за кожну годину. Розпорядок торкається вчителів фахових шкіл з вимаганим науковим цензом.

„Нова карта в історії італійсько-югославянських взаємин".

Перед виїздом з Міляна премієр Стоядінович дав інтерв'ю представникові „Пополо д'Італія", в якому м. ін заявив: „Цілий світ мусить знати, що в майбутньому годі рахувати на які-небудь ріжниці поглядів між Італією та Югославією. Обі держави почали нову карту в історії своїх взаємин".

МАДЯРСЬКИЙ МІНІСТР ВІЙНИ В РИМІ.

Вчора приїхав на 10 днів до Риму мадярський міністр війни ген. Редер. Його має приняти король, Мусоліні, папа і кард. Пачелі, опісля в Неаполі — князь Піємонту.

—o—

Промова Ґебельса.

Міністр Ґебельс приїхав до Кенігсберґу, де дістав почесне громадянство. При тій нагоді виголосив він двогодинну промову, в якій ствердив, що 4-літній господарський плян служить м. ін. і до військових цілей, що Німеччина нині вже не ізольована, та що Німеччина мусить дістати кольонії. У промові були гострі протикомуністичні атаки.

„Ломлять і болять суглоби".

Ту скаргу часто чуємо підчас слітної осени. На це терплять всі артретики і ревматики. Є це недуги затяжні і трудні до виліковання, тимто не треба їх легковажити і занедбувати, і вже в початках треба почати лікувати їх причину. Причиною цих недуг є звичайно хиба в переміні матерії і на це треба передовсім звертати увагу. Зела маґістра Вольського проти артретизмові, ревматизмові, іcх'ясові і подагрі з охоронним знаком „Reumosa", що мають рідку китайську рослину Ші-н-Шен, регулюють переміну матерії та усувають надмір сечового квасу. Можна дістати у всіх аптеках і дроґеріях. Виробник: Маґістер Е. Вольський, Варшава, Злота 14.

—o—

— **Українські народні пісні в радіо.** Радіостанція в Празі II. надає в середу 15. ц. м. пісні Закарпаття у виконанні хору. Початок в год. 18.15.

— **На засіданні міської ради у Львові** 10. ц. м. президент Островський повідомив, що при будові каналу Балтик—Чорне Море зискає також Львів, який стане осідком центральної інвестиційної округи. На переведення студій в цьому напрямі до міського буджету вставлено суму 20 тисяч зол. Дальше рішено затягнути позичку на будову 38 робітничих домів на Клепарові, дарувати ґрунт під будову костела Місіонарів на Снопкові, під будову центрального будинку польського історичного т-ва при вул. Дверницького, під будову памятника бриґ. Мончинському коло школи ім. Марії Маґдалини та під будову робітничих домів при вул. Зеленій. Крім того рішено приступити до опалової спілки „Явір" з уділовим капіталом 50 тисяч зол.

— **Ґето у львівській політехніці.** У львівській політехніці настав спокій і виклади розпочалися наново. Ректор Йост оголосив розпорядок у справі лавкового ґета. Студенти вшехпольських орґанізацій, що домагалися поділу місць, будуть сидіти по правій стороні викладової салі, числячи від авдиторії, зате студенти жиди займають місця по лівій стороні. Студенти українці можуть займати місця довільно, по правій або по лівій стороні салі. Львівський університет, де ректорат не годиться на ґето, дальше замкнений. У звязку з тижнем пропаганди польського ремесла і купецтва вшехпольська молодь переводить пікети жидівських склепів.

— **Окупаційний страйк** у фабриці цукорків „Газет" у Львові зліквідувала поліція, усунувши силою страйкарів. Управа фабрики привернула рух, принявши до фабрики назад більшість давних робітників та коло 40 нових до часу, як вернуться страйкарі.

— **Справа Добошинського перед львівським судом.** На внесок краківського окружного суду Найвищий Суд у Варшаві переказав справу Добошинського окружному судові у Львові. Сталося це на основі арт. 40 карної процедури з огляду на забезпечення правильного виміру справедливости.

— **За протижидівські ексцеси.** В окружному суді у Львові станули студенти політехніки В. Новотарський, В. Мітіс, З. Пуделко, В. Груца, А. Бабінський, Я. Лопушанський і А. Бенковський, що в дні 23. жовтня ц. р. допустилися на вул. Сапеги ріжних протижидівських ексцесів. Чотирьох із них засуджено на 6—7 місяців вязниці, інших увільнено.

— **Львівська хроніка.** Із чотироповерхової камениці т-ва „Асікураціоні Дженераці" при вул. Коперника впав кусник ґимсу на голову прохожого фризієра Станислава Забавчука і тяжко його зранив. Ратункове поготівля відставило його до шпиталю. — При вул. Городецькій 25-літня Антонина Калмуцька, що приїхала з Бережан, пробувала отруїтися сильним квасом.

— **Скарб із часів Мазепи.** В Росохачі коломийського повіту Микола Бабійчук викопав великий скарб монет з 1709 р., між ними монети Карла XII. З того віддав на поліційну станицю 9 кґ. Годилось би бодай частину того скарбу відставити до Коломийського Музею „Гуцульщина" ім. о. Йос. Кобринського, власности „Народнього Дому", щоб старовина, найдена на Покутті, не пропадала десь поза межами Покуття.

— **Присуд на тих, що інших судили.** В апеляційному суді в Люблині відбулася відкличня розправа б. окружного судді в Чорткові і Львові, Михайла Гонсьоровського, б. прокуратора окружного суду в Чорткові, Владислава Соколовського та Ізаї Берґмана із Чорткова, засуджених у травні ц. р. люблинським окружним судом за хабарництво на 3 до 7 літ вязниці та гривни. Апеляційний суд затвердив присуд окружного суду в цілій повні з уваги на те, що Ґонсьоровський і Соколовський тяжко скривдили суддейський та прокураторський уряди і тому „не вільно над ними милосердитися".

— **Волинська хроніка.** Продажі волинського хмелю із цьогорічних зборів досі не скінчено і тепер находяться у продуцентів запаси на 8 тисяч сотнарів. — В Ковлі відбулося посвячення легкопадової вежі 29 метрів заввишки.

— **Дві летунські катастрофи** склалися в Торуні. Розбилися по черзі два військові літаки місцевого летунського полку. В обох випадках згинули залоги, що мали по двох вояків. Один літак упав на городці робітничих осель, другий годину пізніше на передмісті Торуня.

— **Новий памятник у Києві.** На одній з головних площ у Києві будують памятник і обеліск 26 метрів високий, на памятку увільнення Києва від „інтервентів". Памятник наслідує „мідяного їздця" в Ленінграді, що представляє, як відомо, Петра Великого.

— **Надання мирової нагороди.** В інституті Нобля в Осльо відбулося в приявні короля, наслідника престолу, членів уряду і дипльоматичного корпусу врочисте надання мирової наго-

роди за 1937 рік льордові Сесілеві, який особисто не міг прибути.

— **Жахлива залізнича катастрофа** скоїлася коло Кестлькері в Англії. Згинуло коло 40 осіб. Досі добули спід вагонів 26 пасажирів, а поверх 8 ранених. Є це найбільша залізнича катастрофа в Англії від 1915 р.

— **Жертви самоходів.** Число осіб убитих у самоходових випадках в Англії в часі від 1. січня до 30. листопада ц. р. дійшло до 5.995, з чого 2.649 прохожих. Ранених було 207.966 осіб, з чого 66.347 прохожих. У порівнанні з минулим роком видко у тих випадках спадок.

— **Скельне місто.** Совітська археольогічна експедиція відкопала в ярі ріки Кури „скельне місто“. Досі вичищено поверх 100 саль, що містяться в природних печерах, а всіх саль є понад 300. Перший поверх міста находиться у стіні яру на висоті 120 м. від землі. В пивницях найшли замуровані судини з гірkaво-квасною рідиною. Правдоподібно було це біле вино.

— **Ріжні вістки.** Від морозів, які панують в північній Америці згинуло досі 75 осіб. — На передмісті Льондону Кройдон шириться пошесно тиф, на який занедужали 272 особи. — В західній і північній Німеччині впали великі сніги і спричинили великі комунікаційні труднощі.

Відозви й комунікати.

ПОМОЖІМ НАШИМ ХОРИМ!

Від кількох літ істнує у Львові „Український Комітет допомоги хорим“, котрий старається в міру сил і фондів нести поміч нашим найбіднішим хорим по шпиталях і приватних домах.

Раз-ураз звертаються до Комітету хорі та їх родини і прохають допомоги в ліках, одежі, а нерідко просять теж підмоги на заплачення комірного й інші найконечніші видатки.

У львівських шпиталях лікується велика кількість наших хорих, здебільша селян, іноді з далеких околиць як: Волинь, Полісся, Гуцульщина й ін. І вони потребують допомоги від нас, бож не можемо допустити, щоб хорі були здані на ласку чужих комітетів, які зрештою розвивають у цьому напрямку дуже інтенсивну діяльність.

Та, на жаль, Комітет не може як слід виконати свого завдання, бо не має постійних фондів. Отже змушений звертатися час до часу до жертвенности нашого громадянства.

І в нинішній хвилині шле Комітет горяче прохання прийти з помічю хочби найскромнішими датками, щоб Комітет міг допомогти хорим у часі Різдвяних Свят та хоч частинно облекшити їх гірку долю.

Жертви в грошах та одежі просимо слати на адресу: „Достава“, Львів, Руська ч. 20.

ЗА КОМІТЕТ:

М. Біленька, голова. Е. Семенець, секретар.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Андріївські звичаї.

Андріївське свято — жіноче свято і хто як хто, але „Союз Українок“ повинен уладжувати в цей день якусь більшу імпрезу, з народними звичаями — очевидно, відповідно стилізованими. А так — береться до цього якийсь клюб мужчин, чи навіть якась мішана установа і тому ціла справа кульгає. Нароблять балабухів, яких навіть пес не хоче їсти і через це не знати котра з дівчат вийде найскорше замуж. Виливають віск замісць на воду на підлогу, чи сусідові на черевики, а коли й виллють на воду, то не вміють вилитого відчитати. Замісць тарахкати ложками, тарахкають келишками і тому пси на той згук не відзиваються, а тим самим не дадуть знати, звідки прийдуть старости.

Абсолютно і невідклично треба зреформувати Андріївські Вечорі, щоби вони могли і по містах сповняти свою матримоніяльну ролю, так як сповняють по селах.

В нинішніх часах, коли так мало, направду жахливо мало кандидатів до женячки, а так жахливо багато кандидаток, Андріївські Вечорі були не для одної промінчиком надії, серед буденної темряви, стебелинкою рятунку серед розбурханих хвиль життя.

Стільки в нас тепер господинських курсів, що можнаб випекти направду смачні балабухи і не боятися, що перший ліпший випещений „Фідоль“, „Розетка“, чи „Фіфі“ тільки носом скрутить і піде геть. Так само з виливанням. Виливають жінки ціле життя неодно відро холодної води на голову своїх чоловіків, виливають свої жалі перед неодною сусідкою чи приятелькою, виливають неодну сльозу заздрости, коли чоловік не кажу вскочить а тільки глипне на чужу гречку, то напевно потраплять приписово вилити й кілька дека воску до миски з водою!

Тих кілька уваг повинні люди взяти під увагу і чергове Андріївське Свято приготовити більш уважно, з огляду на його вагу і повагу хвилі.

А тепер щодо самих звичаїв на св. Андрія...

Перейшли вони в нас до буденного життя і кожний з нас окремо, а всі загалом переживаємо їх щоднини. Яку ділянку нашого життя не взяти — всюди і галушки і виливання воску і перетягування мотузків через дорогу і тарахкання ложками.

Напечемо балабухів, попідставляємо картки і ждемо котру пес возьме.. А пес жодної не бере, бо зле спечені, не вертять в носі.

Почнемо виливати віск, щоби довідатись, що нас чекає. Переважно розтоплений віск паде не в миску, а на ноги нам самим, а коли врешті і в миску, то як почнемо читати — є дванацять ріжних пояснень і тоді далі один одного за чуба. Ти, мовляв, зле — я добре! Публика жде, жде, а вкінці розходиться по домах, нічого не довідавшись.

Перетягнені через дорогу шнури стоять цілий божий рік — від літ, ба — від соток літ і то на кожній вулиці — а ми якби про те не знали, на кожнім з них — шкереберть — аж земля гуде. Стогнемо, нарікаємо, сльозами дорогу і камізельку зрошуємо, з прокляттям устаємо і... кілька кроків далі — бабебх знову.

З тарахканням теж нічого путнього не виходить. Та в тім уже не наша вина. Затарахкаємо, навіть і не голосно, а тут з усіх сторін брехіт аж вуха болять. Якже зорієнтуватися, звідкіля прийдуть свати?!...

Галактіон Чіпка

З нових видань

О. Степан Ковалів: ВІЧНЕ МІСТО. 1) По Італії. 2) Вічне Місто. 3) Св. Петро на Ватикані. 4) Столиця Папи. 5) Як живе Папа Пій XI. 6) В роковини коронації св. Отця. Жовква 1937, 8°, стор. 117+8. Двацятьвісім світлин Ватикану, Риму і його околиці. Накладом і друком О. О. Василіян. Ціна: брош. 1.45, оправл. 2.05 зраз з почтою.

Не можна не радіти, що ось новий робітник пера придбав нам небудьяку книжку. Українська релігійна література має мало книжок цього роду. Бо така книжка не мала ані автора до її оброблення, ані видавця до накладу. А вона в теперішньому моменті така необхідна! Тому працю о. Степана Ковалева під вгорі наведеним наголовком треба привітати з тим більшою відрадою. Про Італію, Тіволі, Рим та його околиці писали вже давніше інші письменники. Але вони спиновалися частіше на індивідуальних вражіннях та загальному описі самої суті, промовчуючи нераз цінні й цікаві подробиці. А о. автор у своїй збірці ділиться із читачами поясненням болай найважніших церков та памяток Риму й описами життя Ватикану враз із щоденними його подіями. В його цікавій книжці бачимо св. Отця при бюрку, в їдальні, вітальні, на проходах у ватиканських городах, на авдієнціях публичних і приватних. Дивуватися приходить, що о. декан Ковалів у такій мірі опанував свій матеріял і так одноцільно і пляново його обробив серед тяжких, невідрадних умовин на селі. З якими подробицями описав він церкву св. Сергія і Бакха при бувшій українській папській Колеґії в Римі, в якій дня 20. X. 1929 р. відбулося висвячення львівського епископа-помічника Преосв. д-ра Івана Бучка! А всеж таки при такім докладнім описі цієї церкви годилося було згадати, що її великий престіл малював Barigioni, а образи на обох бічних престолах св. Василія В. та св. Сергія і Бакха вийшли з рук Ігнатія Штерна. Треба було також подати надгробний напис Маріянни Хажевської, похованої в тій церкві 30. X. 1802 р. та надгробний напис маляря Юліяна Мішевського, який помер внаслідок нещасливого випадку в Субяко 21. VII. 1824 р. і похований також у тій церкві біля саміського престола українського Священомученика Йосафата. Тут годилося було занотувати дещо і про життя питомців Української Колеґії в Римі та про наші поїздки над море до Анціом, Остії та та про наші прогульки на ослах і мулах з Високопреосв. Митрополитом Андреем у 1902 р. до Субяко.

Одначе все те не зменшує фактичної вартости праці о. Степана Ковалева і його книжка є цінним вкладом у нашу культурну скарбницю, спеціяльно вона чималим набутком в українській релігійній літературі. Справді такої популярної і гарно виданої книжки про Рим і св.

Отця в нас ще не було. Багатий її зміст, уложений д. доцільно, говорить сам за себе. Мова чиста, вільна від усяких варваризмів, коректа добра та й похибок друкарських не видно. Я помітив тільки два „друкарські чортики": на стор. 44. у 15. рядку надруковано „архіропоєйта" (не рукою чоловіка роблений) — має бути „ахіропоєйта"; на стор. 93 під світлиною, яка представляє Лятеранську архибазиліку, вміщено підпис „Лятеранська каплиця".

Книжку доповнює двацятьвісім прегарних світлин Ватикану, Риму та його околиці.

Книжка надається дуже до читалень і шкільних бібліотек та для народу. Кожний інтелігент, у першу чергу священник та учитель, кожна читальня і шкільна бібліотека повинні цю книжку чим скорше набути.

О. Петро Курчаба.

Дописи.

ГОРОДОК.

Привіт Городеччини в 70-ліття „Просвіти". День 4. грудня, як перший день ювилейного року „Просвіти", вшанувала філія „Просвіти" в Городку ось-так: На 10-ту год. рано зїхала до Городка представників усіх читалень з районі філії, представників культурно-освітних, руханкових товариств та господарських установ Городка. В міській церкві св. Благовіщення відправив о. Микола Думанський, голова філії „Просвіти" в Городку, Службу Божу в намірениі Т-ва „Просвіта". Змістовну, відповідну до хвилини проповідь виголосив о. Я. Шуст з Каменоброду. Дивно, що до Служби Божої станув лише один священик, хоч таке торжество повинно стягнути хіба більше духовенства з Городеччини. Також прикро вражала відсутність хору в церкві — хоч при кожній читальні є хор...

По богослуженні відбулися в салі „Поміч" в Ринку святочні збори делегатів читалень і запрошених установ. Збори відкрив голова філії о. М. Думанський. В черги представники установ Городка зложили свої привіти та побажання Матірному Тов. „Просвіта" з нагоди 70-ліття його існування. Привіти складали: від Повітового Союзу Кружків „Рідної Школи" о. О.

Шараневич, від філії „Сільського Господаря" п. С. Бупманюк, від Українського Католицького Союзу в Городку — адв. К. Карачевський, від філії „Відродження" — інж. Р. Паламарчук, від філії „Союзу Українок" п. Кассарабова, від роздількі „Центросоюзу" в Городку п. С. Кліт, від Районової молочарні п. С. Бупманюк, від Українбанку п. С. Липтута, від філії т-ва Охорони Воєнних Могил, т-ва „Орли", та т-ва Охорони Дітей і Опіки над Молодю о. Е. Роздольський, (привіт письменний), від руханково-спортового т-ва „Луг" в Городку інж. Р. Паламарчук, від Міщанського Братства п. Еміліян Світенько, від П. Н. К. УНДО адв. С. Андрушишин. Опісля складали привіти представники поодиноких читалень „Просвіти" Городеччини та представники інших товариств у повіті. Привіти склали або вислали письменно майже всі культурно-освітні товариства Городеччини. Не було лише від шістьох читалень. На них повинен виділ філії звернути більше уваги. При нагоді складення привітів представники читалень та інших товариств і установ Городеччини зложили 204.60 зол. на „Дар Просвіті" в ювилейному році. Збори замкнув о. М. Думанський, подякував всім, що прибули зложити побажання матері „Просвіті" з нагоди її ювилею. Ці святочні збори закінчено відспіванням національного гимну.

КОЛОМИЯ.

Вечір скандинавської музики. Заходом і силами „Коломийського Бояна" та Музичного Інституту ім. М. Лисенка уладжено 4. грудня вечір скандинавської музики з нагоди 30-ліття смерти норвеського композитора Е. Гріга. Було це властиво повторення концерту творів Гріга вперед двох літ, мабуть на те, щоб вкладене з великим вкладом праці перед двома роками чуже мистецьке добро не пропало та щоб і перед ширшою чужинецькою публикою запрезентувати високий рівень мистецьких надбань обидвох згаданих товариств. І так почули ми знову прозорий реферат проф. Я. Козарука про Едварда Гагерупа Гріга та його творчість, його суїту „Пер Ґінт" у добірному виконанні дуже помітно скріпленої військовими оркестрами оркестри Муз. Інституту під батутою дир. Р. Рубінгера, „Віднайдення краю" Гріга, виконане бездоганно мужеським хором із гарно відспіваною м-ром К. Гнатюком баритоновою партією та вкінці великий твір Гріга „Олаф Тригвасон" із солями згаданого м-ра К. Гнатюка (баритон), С. Витвицького (сопран) і М. Витвицький (альт); — обидва твори в дострою оркестри під кермою невтомного диригента адв. Р. Стасинчого. Без сумніву ті, що були перший раз на концерті, зазнали могутнє мистецьке пережиття. Своєрідний стиль музики Гріга з його оригінальними, подекуди до втоми повторюваними мотивами придавлював свіжого слухача багатством і силою гармонійного оформлення. Алеж ті, що чули „Олафа Тригвасона" вдруге, мали враження, що ця музична драма випала дещо слабше. Про головну солістку М. Витвицьку треба сказати з признанням, що задала собі великого труду сумлінно виковати доволі трудну партію, вивчену вже до першого концерту. В порівнанні з першим виступом помічається у співачки значний поступ в орудуванні голосом. Хочемо вірити, що, відбувши ще солідну школу співу, збогатить вона корисно невеличку громаду українських фахових співачок. Сольо К. Гнатюка в „Олафі Тр." повинен виковати баритон-бас із густою закраскою голосу. С. Витвицька дебютувала випадково, заступаючи недиспоновану солістку. Одна точка, а саме тріо а) Гріга „Норвеський танець" і б) Сібеліюса „Вальс трісте", задля якого приїхало багато гостей з провінції, на жаль, відпала, бо концертанти (Сенкевич, Недільський і Сімович зі Станиславова) не приїхали. — Повна саля свідчила, що чужими мистецькими творами публика цікавиться. Але чужих гостей було куди менше, ніж аранжери надіялися. Не вміють читати українських афіш'в...

СТАНИСЛАВІВ.

Академія ОО. Редемптористів. У теперішних важких часах праця оо. Редемптористів на релігійно-культурному полі буде записана в історії українського народу золотими буквами. Минулої суботи і неділі 4. і 5. п. м. оо. Редемптористи уладили велику святочну академію для вшанування 900-ліття проголошення Богородиці Царицею України, під високим протекторатом Кир Григорія. Виповнена вщерть саля „Сокола" в усі три рази (академія була виведена тричі) доказала, що українці дійсно щиро-релігійні, зокрема коли мають щирих душпастирів, якими є оо. Редемптористи. Програма академії, що її влаштувало Архибратство Б. М. Н. П. при церкві оо. Редемптористів, була дбайливо підготована і вміло зложена. Подрібна програма виглядала ось так: 1) П. Маскані: „Інтермецо релігіозо" — симф. орхестра; 2) святочне архиерейське відкриття; 3) О. Нижанківський: „Пісня до Преч. Діви Марії" — хор Мар. Дружини з Гірки; 4) реферат — о. В. Величковський (Ред.); 5) Д. Бортнянський: „Концерт ч. XXV" — катедральний хор; 6) ***: „Діво Маріє" — декл. О. Полатінька; 7) Д. Бортнянський: Концерт ч. V — м'ш. хор оо. Василіян (Майалі); 8) ***: „Что нарeку Тя" — жін. хор Братства Б. М. Н. П. зі сольом п. Смеречинської; 9) Л. Бетовен: „Ларго кон еспресіоне" із тріа Ґ-дур — тріо у виконанні професорів Музичного Інституту: І. Сенкевич (скрипка), І. Недільський (чельо), Р. Сімович (фортепіян); 10) Д. Бортнянський: Концерт ч. XVI — хор богословів; 11) У. Кравченко — Я. Барнич: „Панаг'я свята" — мельодекламація в супроводі орхестри — Я. Барничева; 12) Я. Кишакевич: „Радуйся Мати" — кантата — мішаний хор „Боян". Академія закінчилась гимном Архибратства і національним. З поодиноких точок найкраще випала мельодекламація п. Барничевої, що зробила величезне враження. Реферат о. Величковського був зразком безкомпромісової релігійности, глибокої віри та безмежного патріотизму і любови свого народу. Академію відкрив єпископ помічник Лятишевський. Тріо професорів Музичного Інституту не потребує хіба похвал. Хори випали добре. При кінці не можемо промовчати нетактовної поведінки п. Дзулівної, що в останній хвилині відмовилась співати так, що її мусіла заступити п.

Смеречинська. Відмова п. Дзулівної, без оправдання, дуже прикро заскочила оо. Редемптористів. Окрема згадка і признання належиться декорації сцени, що була вся в зелені і квітах. По середині пишався величезний образ кисти д-ра М. Биха, що представляв Матір Божу як Опікунку і Покровительку українського народу. Академія лишила незатерте враження і причинилася безсумнівно до поглиблення релігійности. ОО. Редемптористам належиться сердечна подяка за уладження цієї академії.

Б. Л.

—o—

Спортові новинки.

Товариський Вечір КЛК. Філія КЛК. Льв'в пригадує своїм членам і симпатикам, що як звичайно що другої неділі, так і в неділю 19. п. м. улаштує у своїй домівці при вул. Рутовського 22. III. в год. 6. попол. Товариський Вечір для членів і впроваджених гостей.

Ширші Сходини Філії КЛК Львів відбудуться в середу 15. п. м. в год. 16.

Україна-Лехія — Макабі (Сосновець). Боксерський меч тіму України й Лехії проти віцемистця Шлеську відбудеться в неділю в год. 7. вечором у Спортовій Галі при вул. Яблоновських 5.

Новий боксер України. До боксерської секції С. Т. Україна зголосився новий змагун Дячук, який в найближчому часі дебютуватиме у важкій вазі. Новий змагун високий 2 м. і важить 96 кг.

ШАХИ.

II. ВСЕСТУДЕНТСЬКІ ШАХОВІ ЗМАГАННЯ.

22. листопада п. р. розпочалися розгривки в II. Шаховому Турнірі за мистецтво українського студента, що його влаштувало Т-во У. С. Л. П. „Основа". Змагунами (14) є студенти Політехніки (7) і студенти інших вищих шкіл Львова (7). Високий рівень гри у турнірі запевнили такі знані назвища нашого шахового світа, як Романишин, Турянський і Шевчик та ведуть вони завзятий бій за перші місця. Їм зараз-же на пяти наступають грізні Томчук і Зілинський. Вже по восьмій рунді завважати можна, що більші „чуда" майже виключені і що табеля мало в тому зміниться. Одначе перше місце насуває деякі сумніви щодо свого власника. Але третя декада грудня остаточно рішить перемогу й обдарує найкращого і титулом і почесною нагородою.

Точкування по VIII. рунді виглядає ось-як:

	гор	точок
1. Романишин	8	7
2. Турянський	7	6
3. Шевчик	6	5½
4. Мончук	7	4½
5. Зілинський	8	4½
6. Костецький	6	4
7. Николин	7	3
8. Каблак	8	3
9. Кордуба	7	2½
10. Мисак	8	2½
11. Маленький	8	2½
12. Тишовницький	5	2
13. Моров	7	2
14. Прийма	8	2

„Зберегти від забуття памятку життя свого народу є справжнім подвигом, який вже тепер (1856) має повну вартість в очах кожної справді культурної людини". Ці слова П. Куліша (Записки о Южной Руси, I, 220) взяло собі за гасло „Товариство Прихильників Музею НТШ у Львові" і ви, стаючи у його ряди, причинитесь цим до ствердження старовинности української культури та її високого, европейського рівня вже в княжій добі.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Направа жіночих торбинок

та продаж наймоднітої шкірної галянтерії по найнижчих цінах тільки в

Робітні Римарсько-Ґалянтерійній Н. БАРЕР, Львів, Сикстуська 2, побіч фірми Саламандра.

Театри.

Великий Театр:

Неділя 12. XII. год. 3.30 попол. „Одружения"; год. 7.30 веч. „Сісі".
Понеділок 13. XII. год. 7.30 „Сісі".
Вівторок 14. XII. год. 7.30 „Сісі".

Театр Ріжнородностей:

Неділя 12. XII. Вистави не буде.
Понеділок 13. XII. Генеральна проба, вистави нема.
Вівторок 14. XII. год. 7.30 веч. „Розрахунок" Джефрея Деля (премієра).

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

КАМІНКА СТРУМИЛОВА:
12. XII. Шаріка.
13. XII. Ніч під Івана Купала
14. XII. Під кураторою.
15. XII. Вій.
16. XII. Процес Мері Дітен (премієра).
17. XII. Довбуш.
З Кам'янки їде театр до Сокаля.

КІНА.

АПОЛЬО: „Вязень Діявольського Острова".
АТЛЯНТИК: „Неоправдана година".
ВАНДА: „Я невинний", „Панна Лілі"
ҐРАЖИНА: „Галька".
ЕВРОПА: „Сціпіон африканський".
КАСІНО: „Для жінки" (Клярк Гейбл, Мирна Льой).
КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.
МАРУСЕНЬКА: „Дибук".
МЕТРО: „Втеча Тарзана".
МІРАЖ: „Кінг-Конг".
МУЗА: „Липарі моря".
ПАКС: „Білі рожі" (життя св. Тереси).
ПАЛЯС: „Чар богеми" (Марта Еґерт, Ян Кепура).
РАЙ: „Пан редактор шаліє", комедія.
РІЯЛЬТО: „З кохання недостаточно".
СВІТ: „Підводний човен", „Зацькована".
СТИЛЕВЕ: „Зірка Рів'єри" і ревія.
ТОН: „У сьомому небі".
УТІХА: „Данило Бун" і ревія.
ХИМЕРА: „Пригоди детектива Ніка": Від вівтірка до четверга".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Світова вистава в Парижі 1937".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Париська Вистава".

24 шт. столового накриття з правдивого срібла 100 зол.
масивні тільки у
Б. ҐРІНБЕРҐА, Сикстуська 4.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 12. грудня 1937.

БЕРЛІН 12.00 Орх., форт., 18.00 Пісня і танок, В. Блянк баритон, 20.00, 21.00 „Корневільські дзвони" оп. Пляпкета"; БРЕСЛЯВ 20.00, 21.00, 22.00 „Сорокаводійка" оп. Росінія; БУДАПЕШТ 15.45 Циг. музика, 18.20 Нар. музика, 18.45, 19.00 Хор, 20.00, 21.00 Оп. мельодії; ВІДЕНЬ 18.00 Дута орх., 15.40 Смич. квартет ц-моль Бетовена, 16.45 Сільська музика, 19.30 Польські, німецькі, італ. оп. арії, 20.00, 21.00 „У ритмі часів" попурі В. Грубого; ДАЙТШЛЯНДЗЕНЗЕНДЕР 14.00 Казка для дітей; КОШИЦІ 18.00 Грендиа-Донський: Історична постать валжупана П. П. Потенька. 18.00 Чеські та словацькі пісні. 18.45 Вістки; МІЛЯНО 17.00, 18.00, 19.00 „Адіо дзовінеца" ком. Камасія й Оксілія. 21.00 22.00 Розр. вечір; МІНХЕН 20.00, 21.00 „Казанова" оп. Льорцінга, ПРАГА 11.10 Симфонія ч. 3 „Ероіка" Бетовена, 12.20 Орх. концерт, 15.20 „Мала Фльораме" оп. Тіярдовича, 17.35, 18.00 Ніч на Карльштайні" ком. Врхліцького, з муз. 22.35 Танк. музика; РАДІО ПАРІ 18.00, 19.00 Симф. концерт, 20.00 Орх., сол., 20.30 Театр Уяви, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00 „Ле Сотріо" лір. драма Ляцарія; РИМ 17.00, 18.00 Орх. концерт, 21.00, 22.00, 23.00 „Гелера" оп. Монтемецція.

Понеділок, 13. грудня 1937.

БЕРЛІН 17.00 Солісти, 20.00 Весела китиця мельодій, 21.00 Славні фільм. артисти перед мікрофоном, БІЛГОРОД 18.45, 19.00 Нар. пісні, 20.00, 21.00, 22.00 Транс. з Театру, БУДАПЕШТ 12.05, 12.30 Скр., форт., 18.30, 19.00 Циг. муз., ВІДЕНЬ 17.30 Пісні й арії. А. Фелер тенор, 19.35 Хор, 21.10 Октет ф-дур оп. 166 Шуберта, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 21.20 Пісні, 22.30 Токата д-дур Баха, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Скрипка, 19.30 Розр. музика, 21.00 Симф. концерт, 22.00 Комедія, ПРАГА 16.35 Пісні Ферстера й Новака, 20.25 Соната ф-дур Двожака на скр. і форт., РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 21.15 Пісні, 21.30 Форт., 22.00, 23.00 „Моано" оп. Бейдтса, РИМ 17.15 Легка музика.

Вівторок, 14. грудня 1937.

БЕРЛІН 15.00 Муз. дрібниці, 19.10 Розр. музика, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 13.30 Циг. музика, 17.30 Нар. мельодії, форт., 19.30, 20.00, 21.00, 22.00 „Фіделіо" оп. Бетовена, ВІДЕНЬ 12.00 Концерт симф. орх., 17.35 Пісні, 20.00, 21.00 „Татяна" оп. Легара, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.30, 21.00 Форт. концерт б-дур Брамса, 22.30 Смичк. квартет ф-дур Моцарта, КОШИЦІ 18.00 Мих. Карбованець: „Поземельні книги", 18.10 Збірка оповідань підкарп. народу, 18.20 Д-р В. Г. Баран: Бактерії, як засоби будучої війни, МІЛЯНО 17.15 Камер. музика, 21.00, 22.00 „Гелера" оп. Монтемеція, ПРАГА 16.10 Нар. пісні, 17.30 Квартет ес-дур Шуберта, 20.15 Чеські танки Сметани, 20.55 Орх., хор, солісти, РАДІО ПАРІ 188.00 Орх., 21.15, 22.00, 23.00 Театр Уяви, РИМ 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 12. грудня 1937.

8.00 Сигнал часу; 8.15 Для села: Хл. Ґазетка, гр. пл., Що чувати серед хліборобів; 8.40 Пісні Невядомського; **8.50 Що дає комасація, в українській мові вигл. інж. Іван Лапчук,** коло год. 10.30 Шарпентіє фрагм. з оп. „Люіза", гр. пл., 12.03 Симф. поранок, 13.00 Ґротґер як пластик, 13.30 Орх. музика, 14.45 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Пісочне, найстарший хліб. союз у Польщі, Хліборобство на Шлеську, 15.45 Для дітей: Що говорить каштан у Сант Бенір, Музика з пл., 16.05 Шуман і Бізет дітям, форт. на 4 руки; 16.45 Аннина та життя; 17.00 Підвечірок при мікрофоні: спів, мопольоги, орх.; у перерві хвилина бюра студій; 19.05 Театр Уяви: Про гірництво; хор, 20.00 Брамс: Соната фіс-моль; 20.25 Гр. пл., 20.35, 21.00 Спорт; 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. дешиик; 21.15 Ялинка недалеко; 21.30 Відпусткові заступства, водевіль; 22.00 Оповідання про Моцарта: Останні літа; 22.50

Понеділок, 13. грудня 1937

6.15—8.00 Ранішня авдиція, 11.15 Для шкіл: „У тиші вуглевих лісів" гутірка для старших дітей, Музика з плит, 11.40 Від варстату до варстату: Торуньські медяники, 12.03 Пол. авд., 13.45 Гр. пл., 14.30 З російської музики, пл., 14.55 Біржа, 15.00 Трохи пісні трохи слова, 15.20 Біжучі вістки, 15.30 Госп. вістки, 15.45 З піснею по краю, 16.15 Військ. орх., 16.50, 19.50 Акт. гутірка, 17.00 Хмародери, 17. 17.15 Спів. фестиваль Мерини Карклін у супр. форт., 17.50 18.50 Спорт. гутірка та спорт. вістки, 18.10 Серенади, дуті інстр., 18.30 Програма на завтра, 18.35 Балуцький у боротьбі „Молодою Польщею", 18.55 Програма на завтра, 19.30 Як виховати дитину на самостійну людину, 20.00 Розр. концерт: орх., тенор, мутри, 21.40 Літер. новини, 22.00 Симф. концерт (Панчо Владіґеров форт.), 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танкова музика з пл.

Вівторок, 14. грудня 1937.

6.15—8.00 Ранішня авдиція, 11.15 Для шкіл: У Мишинецькій пущі живуть собі курпі, 11.40 Пісні без слів, гр. пл., 12.03 Полудн. авд., 13.45 Музика з пл. 14.30 Ліст, гр. пл., 14.55 Біржа, 15.00 „Запатан" опов. В. Лозінського, 15.15 Музика з плит, 15.25 Біжучі вістки, 15.30 Господ. вістки, 15.45 „Король-герой спудеїв" авд. для старших дітей, 16.10 Фін.-госп. актуалії, 16.20 У муз. домі, тріо, 16.50, 19.50, 20.55 Акт. гутірка, 17.00 „Радіохронікар у Гельсінгфорсі" 17.15 Камер. концерт, в'ол. форт., 17.50 Зимовий сон звірів і ростин, 18.00, 18.50 Спорт, **18.10 Дівоцькі звичаї на св. Андрія, фейл: в українській мові,** 18.20 Концерт: Ляда сопран, форт., 18.25 Програма на завтра, 18.35 Огляд хл. преси, хл. скринька, 18.40 На снігових верхах Стога, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Танцт: „Аннали", 19.30 Хор (твори Желенського, Валек-Валевського), 20.00 Концерт у честь С. Невядомського: спів, форт., 20.45 Веч. дешник, 21.00 Легка і танкова музика, 22.15 Бетовен: форт. концерт ц-моль оп. 37, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Концерт бажань.

Тільки оголошуючись у „ДІЛІ" можете успішно продати, купити або замінити реальність.

Ціна за готівку зол. 289.—, на рати завдаток зол. 20.— і 16 місячних рат по зол. 20.—.

Radio

TELEFUNKEN

ГАРМОНІЯ ТОНІВ — СИМВОЛ ЯКОСТИ

БІРЖА.

Львів, 11. грудня 1937

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·93, 89·50, Доляри американські 5.27·00, 5.25·00. Доляри канад. 5.27·00—5.24·50. Фльорени гол. 294·47—292·75, Франки фр. 18·11—17·71, Франки швайцарські 122·40—121·60, Фунти англ. 26·46—26·30, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·60—17·00, Кор. дан. 118·14—117·30 Кор. норв. 132·93—131·95, Корони шв. 136·28—135·30, Ліри італ. 21·80—21·00, Марки фінлянд. 11·69—11·25, Марки нім. 117·00 — 114·00, Шилінги австр. 99·20—98·20, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 125·00 — 121·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 59·25, 58·50, 3 інв 1 ем. 75·50 серія новот. 3 поз інв. 3 ем 74·50, серія 85·75 конверс. 63·75. прем дол. 40·00, 4 консол. 60·25.

Папери.

Банк Польський 108·50. Цукор 33·15 Вугіль 25·63, 25·50. Лільпоп 57·00 Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ":

Львів, 11 грудня 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 3·25 зол
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 3·30 зол.
молоко . . . . . 19—20 сот.
яйця (копа) . . . . 5·60 зол.

Тенденція на масло знижкова, на молоко та яйця вдержана

МЕШКАННЯ

МЕШКАННЯ 3 кімнати кухня, комфорт, перший поверх. Руська 14, ріг Бляхарської до винайму. 2250 2—2

КІМНАТА з кухнею при трамваю 25 зол. „Трансакція" Длугоша 1. 2258 2—3

КІМНАТА, кухня, електрика, при трамваю 35 зол. Відомість „Трансакція" Длугоша 1. 2258а 2—3

КІМНАТА, передпокій, кухня, сонячна, поверх, бічна Кохановського — 45 зол. Відомість: „Трансакція" Длугоша 1. 2258 2—3

ДО ВИНАЙМУ умебльована кімната з утриманням. Шептицьких 14. І. п. 2271 1—2

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ХРИСТІЯНСЬКА фірма шукає агентів до продавання стирійських кос. Висока провізія. А. Павловський, Львів, вул. Сенкевича 2. Телеф. 231-23. 2217 4—5

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ЗЛОЖИТЬ 3—5 тисячів кавції за відповідну посаду молодий освічений, з бюровою і торговельною практикою. Зголошення: „В. Р. С." до Адм. „Діла". 2258 2—3

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

УРЯДНИЧКА пізнає мужчину в матримоніяльній цілі. Зголошення „Діло" під „Чорноока". 2244 2—

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

ЛИСТИ під шифрою **Листопад, Дискретність, Ніоба, Урядовець, Обовязкова, Галя, Пчілка, Вдячна, Виробництво** просимо відібрати в Адміністрації „Діла". 1—1

КУПНО - ПРОДАЖ

БОНЖУРКИ ФЛЯНЕЛЕВІ по 9.80, 10.50, вовняні 14.50. Поручає: Фабрика „ПАВ" Сикстуська 1.

РЕФОРМИ мажестік по 1.50, єгер'вські з баскінкою 5.—, чисто вовняні (тонкі) 5.20, подільчові 5.30, шовкові 2.50. Поручає: Фабрика „ПАВ" Сикстуська 1.

ФЛЯНЕЛЕВІ мужеські ПІЖАМИ по 10.90, 11.90—12.90. Жіночі 9.50, дитячі від 4.90. Поручає фабрика „ПАВ" Сикстуська 1.

ФЛЯНЕЛЕВІ мужеські сорочки по 5.90, 4.50, дитячі від 3.50. Нічні жіночі 5.90. Поручає ФАБРИКА „ПАВ" СИКСТУСЬКА 1.

ЕЛЯСТИЧНІ КОМПЛЕТИ по 2.75, грубші („Мажест'к") 3.20, вовна з шовком 4.75, шовкові 6.90. Поручає: ФАБРИКА „ПАВ" СИКСТУСЬКА 1.

ШОВКОВІ комбінації міллнес 6.90. Петіт Рен ручно гафтовані 10.90. Поручає: ФАБРИКА „ПАВ" СИКСТУСЬКА 1.

МУЖЕСЬКІ ПІДШТАНЦІ, теплі, вовняні від 3.50, Єгер'вські 6.80, вовняні кольорові 7.80. Поручає: ФАБРИКА „ПАВ" СИКСТУСЬКА 1.

ФЛЯНЕЛЕВІ ШЛЯФРОКИ по 7.50, гімалаєві 11.90, шовкові 14.80. Поручає: ФАБРИКА „ПАВ" СИКСТУСЬКА 1.

ПОСТЕЛЕВЕ БІЛЛЯ, солідно виконане, купите ВП. найдешевше в Фабриці „ПАВ" СИКСТУСЬКА 1.

БІЛЛЯ ЄГЕРІВСЬКЕ для пань, пан'в і дітей виробляє у Львові тільки Фабрика „ПАВ" СИКСТУСЬКА 1. 2279 1—5

УВАГА! Годинники Омега, Тіссо, Цимь дешево у фірмі А. Розважевський, Львів Академічна 2. Відділ дарунків на св. Миколая від зол. 2.—. 2264 1—3

НАЙПРАКТИЧНІШІ дарунки на св. Миколая зі золота, срібла — годинники „Докса", „Цимо", „Тіссо", „Омега", „Льонжін", поручає найдешевше фірма Вандер, Львів, Шайнохи один. 21702-?

ЗАБАВКИ, дитячі візки, ліжечка, — Брандт, Сикстуська 19. 2165 7—11

ВЕЛИКИЙ вибір ручних і фабричних коронок, таблеток, поручає Вирібня Фрайліха, Сикстуська 21. 2157 6—?

СОВГИ, санки, спеціяльні ціни для молоді. Рейхнер, Легіонів 37. 22036 2-5

ПРОДАМ оказійно фортепіян першорядний і піяніно 7¹/, доброї марки на догідних умовинах. Робітня фортепіянів. Райковський. Львів, Фрідріхів 10. 1839 18-0

ВИБАГЛИВІ декорації кімнат, фіранки ручної роботи, накидки, матер'яли, по дуже низькій ціні поручає Вирібня Фрайліха, вул. Сикстуська 21. 21575—0

РІЖНІ

ВУДЖЕНІ ШПРОТИ скринька 2½ пів кг. нетто 3.— зол., СІЛЯВКИ 2.50, ПІКЛІНГИ АНГЛІЙСЬКІ 1.90, ЛОСОСЬОВІ СЕЛЕДЦІ штука 0.30, висилає харчевими пачками 5 кг. щодня вуджені Християнський Переріб Риб РОМАН ДИВКО, — ГДИНЯ, ПОРТ, СКРИТКА ПОЧТ. 252. 2278 1—2

ГРЕБЕНІВ. Комфортовий пансіон Яблонських „Мерошко" в'дкритий на зимовий сезон. Яблонська. 2270 1—3

БЕЗБОЛІСНЕ усування нагнітків, огрубінь, вроснях нігтів, масаж н'г із французькою горілкою і пудром ціна 1 зол. в сальоні манікіру „Янівна", 3. Мая 5. 2272 1—5

ТІЛЬКИ 5 ЗОЛ. тривка ондуляція з 5-місячною гарантією. Сальон чесання пань, Сикстуська 8, вхід через браму. 2265 1—2

ЮВІЛЕРСТВО, годинникарство, вирібня спортових відзнак і нагород ВЛАДИСЛАВ БУШЕК, ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 6. Всілякі направи дешево і солідно. 2277 1—10

„MANUFACTURA" під упр. О. Стефановича ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч. 3. поручає **НА ЗИМУ 1937-8** наймодніші матеріяли на мужеські та жіночі одяги.

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, нирково, проти усування матиці під гарантією виконує відоме УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2041 11-100

ТЕПЛЕ ВЗУТТЯ: пантофлі, папучі, бердячі на черевики, чоботи фільцові поручає і виконує єдина вирібня „Ібіс" — Львів вулиця Галицька число 5. — Тел. 240-51. 1896 16-?

ШАФГАВЗЕН, ЛЬОНЖІН, ЗЕНІТ, ОМЕГА, ДОКСА та ін. годинники найпрецизніше направить фірма П. Карпинець. Домініканська 7. Купує золото, срібло.

БЮРО ПРИПОРУЧЕНЬ „СВЯТОВІД" влекшує життя, все полагодить всюди в краю і за кордоном. Львів, Академічна 23, тел. 200.08. 2237 3—30

ПЕЧАТКИ, таблиці найдбайливіше Романа М'кків, Львів, Легіонів 29. 2230 4—11

ФАБРИКА ДЗЕРКАЛ, шліфарня шкла А. Тортен тепер **Бема 12 а.** тел. 224-81. 1959 20-30

БРОНЗІВНИЧА роб'тня ОЛЕКСАНДРА КУРОЧКИ, Львів, площа Векслярська ч. 1 (ріг Блахарської-Боїмів) виконує: чаші, монстранції, окуття до Євангелій, пачуни, л'хтарі і т. д. Виконує різьбу, а саме: ризи, корони в золоті, сріблі і металі. Приймає ріжні предмети до позолочування, посріблювання і ніклювання.

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спец. скірн., венер. недуг і косметики
Др. ФІШЕР
б. лікар (асистент) Клінік у Берліні, Праві, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Каварні) тел. 251-68. 2143

Д-р Роман Осінчук
внутрішні хороби, серце й ревматизм
ординує від 3—5 попол.
Львів, Асника 2, II. пов.
(бічна Пілсудського).

ЛІКАР
спеціяліст недуг уха, носа і горла
Ілярій Федейко
ординує в год. від 3 до 5-тої
у Львові при вул. Земялковського ч. 2, I. пов. (бічна площі св. Юра). Тел. 297-62.

НЕРВОЛЬ
Хеміка д-ра Францоза, одинокий радикальний і випробований засіб (натирання) проти
РЕВМАТИЗМОВІ
кольок з причини простуди, пострілові, ісхіясові і ін. Дістанете в аптиках.
Виріб і головна продажа
АПТИКА МІКОЛЯША
Львів, Коперника 1. 7—12

ОГОЛОШЕННЯ.

На св. Миколая
добре і дешево
можна всьо купити тільки в фірмі
„ҐАЛЯНТЕРІЯ"
С. ДУЧИНСЬКА
Перемишль, Казимирівська 26.

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА
світової марки

Б. СОММЕРФЕЛЬД
Експорт: до Англії, (Steinway & Sons-London) Америки, Франції, Голяндії, Палестини, Швеції, Цейльону і т. д.
виключне заступництво:
С. Новацький
Львів, вул. Пілсудського ч. 17.

Зробіть радість Близьким і купіть практичний дарунок на св. НИКОЛАЯ і ЯЛИНКУ
з хустинок до носа,
ручників,
обрусів і т. п.
МАНУФАКТУРА
Е. Ф. Борис і Ска
Перемишль, скр. пошт. 185.

Купуйте тільки знаної доброти
ҐОЛЮБСЬКІ ДЕЛІКАТЕСОВІ СИРКИ
ЕМЕНТАЛЬСЬКІ лагідні в смаку,
ТИЛЬЖИЦЬКІ пікантні в смаку,
КМИНКОВІ служать доброму травленні,
САРДЕЛЕВІ побуджують апетит
з назвою „РОТР", бо це товар поживний і дешевий. Вистерігайтесь фальсифікатів. Домагайтеся всюди, замовляйте у фірмі „ROTR", Golub, Pomorze.

Дарунки на Миколая,
окраси на ялинку
тільки з фірми
„РУСАЛКА"
Вирібні цукорків і солодкого печива
М. ЗАРАЗКИ
Перемишль, ул. Барська 3.
Вилений вибір! — Найнижчі ціни!

Упосліджені слухово!
VIBRAPHON! Небувалий переворот у тій ділянці, поручуваний лікарями спеціялістами
НЕЕЛЕКТРИЧНИЯ
без батерій, без дротів, без додаткових частин, майже **НЕВИДНИЯ**
в ношенні, причиняється до значної поправи слуху. Домагайтеся безплатної пересилки брошури разом з умовами 30-денної проби. Випробовані апарати електр. і неелектр. на складі.
Інститут для Упосліджених Слухово
Варшава, вул. Зельна 48, тел. 275-03.
2273 Години приняіть 11—15. 1—4

Дивани, меблеві матеріяли, тапчани, матраци тапети, фіранки і т. п.
Проектування і виконання
комплетного нутра дому у власних заведеннях тапіцерських і столярських
Т. Кисяк і сини
Львів, пл. Смольки 4
Тел. 24009 і 21985 ?—40

РОБІТНЯ кашкетів ріжних фасонів і красок та всяких ШАПОК КРИМСЬКИХ І БАРАНКОВИХ по найдешевших цінах
М. БІНШТОК
КРАКІВСЬКА 15 (Народний Дім).
Для Кооп. і Союзів відповідний рабат.

ПОРОШОК ДО ПЕЧЕННЯ

Коли вживаєте доброго порошку до печива маєте ту певність, що Ваша праця не змарнується, навпаки: печиво гарно вдасться, буде пухке і смачне.

КІР
Львів, Уєйського 6
Тел. 280-88
Станиславів, 3-го Мая
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ.

ПЕРЕДОВА
Фабрика фортепіянів і піянін

Т. Беттінґ і С-ка
ЛЕШНО ПОЗНАНСЬКЕ
поручає інструменти недосяжної якости. — Найдешевше купити безпосередньо у фабриці.
1687 25-30

БРАТИ ДМИТЕРКИ
єдине українське конц. підпр. самох.-перевозове
Львів, Ринок 43, тел. 272-48
виконує всякі перевози до всіх і усіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають ґарантію найкращої доставы.
1428 35—40

ГОДИННИКАРСЬКА РОБІТНЯ
КАЗИМИРА АДЛЯ
Інструктора годинникарських кур'сів Інст. Промисл., довголітнього співробітника ф-ми Ст. Возьняк. Приймає всякі направи з обсягу годинникарства. ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 23 (біля каварні Рома).

ЄДИНА УКРАЇНСЬКА ЦУКОРНЯ
„Русалка"
Микола Підсадочний
ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА 1
поручає свої знамениті вироби.

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ
С. ФЕРЕНЦЕВИЧА
ЛЬВІВ, УЛ. ВІРМЕНСЬКА 22. I. п.
виконує мужеські цивільні і священичі одяги по найдешевших цінах.
9—10

Меблеві покриття хідники, дивани перати, ліноleум, капи і намітки, в найбільшім виборі
ФРЕНКЕЛЬ і ЛІДЕР 16-?
Львів, Легіонів 29, в подвір'ю, тел. 286-38.

ЯК БУТИ ЩАСЛИВИМ У ЩОДЕННОМУ ЖИТТІ З ЖІНКОЮ?
Жадайте брошурки (безплатно) „Дністер", Львів, Замойського 6.
1827 Тел. 217-04. 10-10

Всім П. Т. Гостям, що приїзджають до ПЕРЕМИШЛЯ — поручаємо
ПЕРШОРЯДНИЙ РЕСТОРАН
М. Кузишина
ПЛ. НА БРАМІ Ч. 9. Тел 15-76

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів Ринок 10.